

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Häftet 1.

Pris: 12 öre.

43
(Pr) Vitt.
So.

Förord

Trädgårdsmästaresonens

rysbara

Lif och Gerningar.

Författad

af

Gustaf Pettersson.

Helsingborg 1897.

Schmidts Boktryckeri-Aktiebolags tryckeri.

1848

1848

Träbarksmästarens

1848

1848

1848

1848

Förord

*till den lilla, men sanna berättelsen om den unge,
men dock så djupt fallne mannen.*

Författaren känner honom personligen ända från hans ungdom, och därför vill han nu på lediga stunder skriva och omtala för alla, både unga och gamla samt särskildt för dem, som äro föräldrar och hafva söner och döttrar, att de äro rädda om dem och under alla förhållanden se till, att de icke komma in på villovägar, som så lätt är fallet med ungdomen.

Käre föräldrar! Hafven för all del noga uppsigt öfver edra barn, icke allenast medan de vistas kvar i hemmen utan äfven sedan de lemnat desamma och komma ut i verlden för att, som det heter, på egen hand förtjena sitt bröd, i ny omgivning och nytt sällskap — då, just då är det som frestelserna komma och möta dem som starkast.

Har ej barnet förut, i föräldrahemmet, fått lära sig goda och nyttiga kunskaper, så blir det så mycket svårare nu när alla möjliga frestelser komma och locka den unga och oerfarna sonen eller dottern; det finnes ju så många tusen förledare i den falska och farliga verlden som förstöra mångt lif, snart sagdt, innan det börjat att lefva, ty frestaren lockar så mildt och tjusar så fint, att den unga och oerfarne lätt kan falla för dess smicker, och det kan lätt hända, att hela det återstående lifvets glädje och lycka för alltid försvinna, sorg och nöd möta dem och de kunna få sluta sina lif i förfärliga plågor och qual — blott för ett förfeladt ögonblicks skull, då den ej kunde motstå frestelsen.

Och det kan gå så för dem, som det gått denne man, hvars lefnad jag här skall berätta, på samma gång jag önskar, att

dessa rader måtte bli till nytta för de unga, då de komma ut i världen, huru de skola undgå att låta sig bedåras af dess lockelser och frestelser samt de bränningar och skär som öfverallt möta dem.

Mätte nu Gud gifva sin välsignelse dertill och styra pen- nan i min hand att jag skrifver rätt samt försöker påminna mig hans hela lefnadsbana.

Förundren eder icke, kära vänner, öfver att det jag här kommer att omtala ej blir klädt i granna ord och konstgjorda meningar; jag vill blott att det skall blifva så sammanfattadt, att hvem som helst må kunna förstå innehållet, och i så fall blifva till nytta för ung och gammal. Jag har sjelf genomgått många pröfningar, och vill nu genom detta arbete undanrödja så många faror som möjligt, och hoppas, att någon häraf må hemta nytta för sitt återstående lif.

Gustaf Pettersson,

Helsingborg 1897.

En hemsk, men dock sann berättelse

om en ung man, som under hela sitt lif vandrat på syndens
slippriga stig, och, som jag förmodar, ännu ej
lemnad den.

Jag skall nu berätta för eder, som läsa detta, om en man — jag känner honom från hans 8:de till hans 29:de år, — och har jag under dessa 21 år haft god kunskap om hur han derunder framlevvat sitt lif i grofva synder och laster. Redan som barn, vid 8 års ålder, fans det något inom honom som låg i hans håg och hvarifrån han ej kunde styra sig — snatteriet — det låg i hans natur. Nästan allt hvad han såg, som han möjligen kunde göra sig nytta af, ville han åt. Än tog han böcker från sina kamrater, än tog han mat från dem, som hade bättre än han, äfvensom mycket annat som barn, för sitt nöjes skull, medhafva i skolan för att visa sina skolkamrater; emellanåt mistade en gosse ett, en annan ett annat och slutligen erhöll läraren reda på hvem som tagit det, nemligen N. N.; det saknade fans äfven, då läraren sökte det, hos honom. Han var också en fasa för alla kamraterna, straffades ganska hårdt mången gång af sin lärare, men utan nytta; han bar i stället hat till honom. En gång hade han brutit sönder ett träd i lärarens trädgård, och då denne agade honom, skrek han: »jag skall nog komma ihåg skolmästaren med det, som är värre än ett träd, må han tro.» Vid 10 års ålder började han att om qvällarne stjäla frukt i trädgårdarne och sedan om dagarne i skolan sälja den till kamraterna för pengar, hvilka han sedan använde att köpa öl för — ett sådant ställe fans nemligen i närheten — men då han

såsom varande för ung, ej kunde få sådant, sade han att fadern skickat honom, då han erhöll det begärda, och flere gånger kunde man få se honom öfverlastad af sådana drycker. Hvad följden häraf skulle blifva, när han som barn förde ett sådant lif, kan hvar och en tänkande menniska lätt föreställa sig.

N. N. lefde sålunda till sitt 17:de år med att stjäla och supa, då hans lifs bana ökades med brott och tjufnad af gröfre art än hittills, ty sedan, då kom han ut i verlden, för att på egen hand försörja sig, fick han flera och friare tillfällen till brott, och ingen kunde veta hur han nu lefde, när han var kommen från hemmet.

Men, mins vänner, hemmet som han hade lemnat, var för öfrigt icke något särskildt godt hem, ty troligen lästes der icke oftare än vid julhögtiden, och äfven den, så hög den än var och är, användes på ett mycket sorgligt sätt, emedan husfadern då skulle ha så mycket af det förderfliga gift, som förstört så många, både ung och gammal. Hvad jag här menar vet nog hvar och en mycket väl, och kunna också tänka sig hvad gudsfruktan det vid denna högtid, den Högstes födelsedag, kunde blifva, ehuru den bort firas på annat sätt, än att dränka sitt förstånd i giftets förfärliga bågare och sedan i det berusade tillståndet ligga der sämre än att djur.

Sedan sonen vid 17 års ålder på faderns uppmaning var tvungen att lemna hemmet, emedan han ofta blef öfverfallen af honom och många svåra uppträden derunder föreföllo, begaf han sig ut i verlden med ett förstördt och illa beryktadt lif. På en bondgård i Södermanland var vid det tillfället plats för en stalldräng, han blef antagen och qvarstannade der 1 år för hästars skötande och körande och var af sin husbonde omtyckt. Men för öfrigt lefde han ett utsväfvande lif bland sin omgifning. Der kom han in på en ännu svårare bana — otuktsbanan. I nejden deromkring fans många unga qvinnor som läto öfvertala och bedåra sig af honom. Han var också en ståtlig yngling, såg bra ut, lång till växten, mörkblå

vackra ögon och mörkt hår; han fick också lida för sin ståtlighet, ty glad och språksam som han var och kunde ställa till mycket roligt, som det sades om honom, kom han i stort umgänge och tog, om jag så för säga, försteget framför alla andra gossar, bland det qvinliga könet, och därför blef det också ofta vid deras tillställningar slagsmål och blodiga uppträden. När året var slut skulle han lemna sin tienst, och under den tid han der vistats, hade han icke användt något af sin lön sig till nytta, utan förstört den i andra usla saker, dels på de qvinnor han lefde i umgänge med, dels i kortspel och resten i rusdrycker, som han ej på något sätt kunde undvara, utan så fort tillfälle gafs skulle han njuta af desamma, till dess förståndet var alldeles borta och han låg der, sämre än en mask som krälar i gruset — vid endast 18 års ålder. När han så flyttade ifrån trakten, funnos der två qvinnor, som nog djupt fingo ångra att de någonsin gjort bekantskap med honom, rätt så glad han var, ty deras framtidsutsigter voro förstörda, nöden hotade dem och sorgen hade djupt sårat deras hjertan, men då var det för sent att ångra.

När tjensteåret var ute — det var om våren — ville han ej taga sig ny tienst, utan beslöt i stället att taga hyra på något större fartyg, hvarför han reste upp till Stockholm; der fanns dock icke sådan för honom att få, utan han reste i stället med en ångare som besättningskarl några månader. Under denna tid besökte han många usla nästen i Stockholm, och han fick derigenom en mängd dåliga kamrater, både män och qvinnor af samhällets sämsta afskum och derigenom blef hans tillstånd ännu mer förvärradt. Tillfälle att besöka sådana platser fick han derigenom, att ångaren, med hvilken han reste, låg i Stockholm 3 nätter hvarje vecka, och sällan fanns han ombord då. När jag tänker på honom, tycker jag mig se honom nu; vi voro ungdomskamrater; mellan mitt och hans hem var ej långt, och därför voro vi, som små gossar, mycket tillsammans och lekte. Sedan, när både han

och jag blefvo äldre, ha vi sällan råkats, endast haft reda på hvarandra hvar vi vistats och huru vi lefvat. Vi ha för öfrigt ej kommit väl öfverens sedan, han söp, slogs och svor, och jag hörde ej alls till det slaget; detta gjorde, att våra vägar voro så skilda på de sista åren.

Jag vill ej vara med der dessa dygder pröfvas,
Der svordom, slagsmål, lögn af alla slag utöfvas.
Nej, i min ensamhet jag sluter till min dörr,
Och skrifver så som nu, det har jag ock gjort förr.

Att föra sådant lif — nej, jag dertill ej haft lust,
Att supa och att stjäla och njuta giftets must,
Det alltid hafver varit en afsky för min del
Och tror det så skall bli tills jag från jorden tar farväl.

Här börjar ynglingen sitt 19:de års sista kvartal — vintern, då var det ondt om arbete och han kunde ej få vistas i hemmet, ty fadern var nästan rädd för honom; nu hade han vistats borta $1\frac{1}{2}$ år och under den tiden hunnit blifva mycket värre än förut. Han var i alla fall tvungen att höra efter något arbete, det insåg han, och därför tog han en tur inåt Roslagen; der var skogsafverkning sedan snö hade fallit, så att det som afverkades kunde bortforslas. Der sökte han anställning och blef äfven antagen till att såga timmer tillsammans med en annan arbetare, som samtidigt med honom erhöll plats. Han var van vid timmersågning och därför gick det bra i början, men när han och hans kamrat hade arbetat en tid, så tyckte han sig kunna arbeta lika bra som kamraten, och sade till honom: »Du behöfver ej alltid befälla mig huru och hvad jag skall göra, jag tycker att vi äro lika goda.» Men kamraten, en tyst och kunnig man i detta fall insåg att den andre icke förstod arbetet rätt, det blef derföre tvist och strid emellan dem, ingen ville ge med sig, utan båda ville ha rätt. Slutligen fick han sin ena fot sårad af en yxa, hvarför han forslades till lasarettet att förbindas och måste der för värk och för sitt häftiga humör qvarstanna i 4—5 veckor innan han blef så frisk, att han kunde utskrifvas derifrån. När han

ändtligen blef frisk återvände han till sin förra arbetsplats, emedan han trodde att han på nytt skulle få arbete, men det lyckades ej, utan han blef afvisad derifrån. Hvad skulle han nu göra, då det ännu var en god tid kvar af vintern? Han vandrade landsvägen några dagar, men till slut fick han sysselsättning ett par dagar hos en handlande, med vedhuggning, emedan hans dräng var sjuk. När sedan handlanden fick veta att han varit stalldräng ett år förut, kommo de öfverens om, att han skulle kvarstanna der den tid som var kvar af vintern, och äfven sommaren. Då det gått några veckor, sade han sig vilja resa hem och hemta sina kläder m. m.; han hade för tillfället inga snygga sådana sjelf, och fick därför låna af handelsmannen samt löfte att få fara hem efter sina saker och kläder. Men — det var långt hem, ty han kom aldrig mer tillbaka, och handelsmannen fick alltså lida för sin godtrogenhet; men N. N. tyckte det vara roligt när han kunde göra något dylikt, ty supa, slåss, skoja och ljuga var hans nöje. Sedan detta nu var öfverstökadt led vintern mot sitt slut, och under den återstående tiden tog han sina lustturer, än hit och än dit, blott för att tiden skulle gå.

Vintern den flyr och våren är nära,
 Ynglingen fyller sitt 19:de år;
 De plågor, den nöd han på vintern fått bära,
 Glömmer han nu, ty snart är det vår.

Nu är han i Stockholm igen, för att söka sig plats som sjöman, och genom en bekant besättningskarl erhöll han plats på en ångare, som skulle gå på Norrland; der erhöll han 30 kr. i månaden samt föda, hvilket var bra för en så ung man, som han då var. Just som båten var klar till afgående och hela besättningen, bestående af 9 man var ombord, kommo två civilklädda poliser och frågade styrmannen om det fanns någon besättningskarl mönstrad ombord som hette N. N.; svaret blef: »Ja, det tror jag, men varen goda och fråga kapten, ty han har mönstrat alla nya besättningskarlarne och jag känner dem

ej ännu.» Poliserna vände sig då till kaptenen med samma fråga och fick till svar att, det fanns en ung man med det namnet som han mönstrat samma dag. Han ropade den unge mannen till sig. »Det är någon som söker dig, min gosse», sade han. »Hvem kan det vara», svarade ynglingen, och gick dem till mötes. »Tjenis», sade han, när han fått syn på de båda herrarne som väntat på honom. »Tjenis, tjenis!» helsades tillbaka. »Är det mig herrarne önska tala vid?» frågade han gladt. »Ja, är edert namn N. N.*» »Ja, just så är det,» sade han, ty han trodde icke att dessa herrar voro några polis-konstaplar. »Jaså,» sade den ene af dem, »namnet är således rätt, som ni säger?» »Ja, det är det nog», svarade han, icke anande något som kunde röra hans person. »Vi ha något att säga er», sade åter den ene. »Gerna, säg mig det då, får jag höra hvad det är för roligt; jag har inte tid att stå här så länge, båten skall snart gå och vi måste alla vara på vår plats,» sade han. »Ja, det förstås», svarade de, »men var god och följ med oss nu, få vi talas vid lite närmare.» »Nej», sade han, och gick akter ut. En af konstaplarna vände sig då till kaptenen, sade honom hur förhållandet var med ynglingen de sökte och hade talat vid. Han hade nemligen aftonen förut mycket illa med knif huggit en person, och därför söktes han nu, ty han var känd af krögaren på stället der våldet skedde och äfven af några andra, som talade om att han ämnade mönstra till sjös. Det första polisen gjorde var att gå upp till sjömanshuset och fråga om någon med namnet N. N. hade mönstrat der. Och det hade han på den ångare som nu skulle afgå till Norrland. »Godt», tänkte poliserna, »då äro vi honom på spåren.» Och så gingo de ned till båten och funno honom. Kaptenen frågade då: »är det polis?» »Ja,» sade de. »Nå, tag då honom i förhör innan jag går,» yttrade kaptenen och kallade på honom, som också kom, ty han vågade ej annat när han hörde kaptenen ropa, och fick då tillsägelse att följa med herrarne som här väntade på

honom. »Men», sade N. N. »båten är ju klar till afgående?» »Ja, det är den snart nog,» svarade kaptenen, »men du skall också göra dig klar innan du afgår från denna hamn». Derpå tillsade han poliserna att taga honom och gå, hvadan han alltså måste följa med till polisvaktkontoret,

Der tillfrågades honom först om allt som rörde förhörets början: hvar han var född och hviket år, hvad han och hans föräldrar hette o. s. v. Sedan frågades: »Var N. N. ute i går afton något?» »Nej, icke alls,» svarade han. »Hvar var N. N. då?» »Hos den gamle kamraten A. B. låg jag.» Förhöret fortsattes länge, men utan resultat. På frågan om han slagit någon aftonen förut, blef svaret genast nej, men när alla frågorna blifvit utredda och saken klar blef han häktad och fick sitta i ransakningsfängelse tills den huggne blef så bra, att han kunde infinna sig vid rättegången, då vittnen hördes. Då fick han sin dom till 4 månaders fängelse; det blef hans mönstring på fängelset i stället för på sjön.

Der fick han sitta i fyra måna'r, och ingen glädje för honom strålar,
Som han tänkt sig.

Nu fick han plikta för det han slagits, med ingen hyra och födan mager,
På rusets stig.

Fängelset var dock för honom ej nyttigt, ty i stället att blifva bättre, blef han värre, emedan han nu hade tid att tänka ut nya planer att begagna sig af när straffet var uttjent, och han var fri.

Jag är viss om, att när han första gången trädde ut i det fria igen, och portarna, som i 4 månader varit för honom tillslutna, åter öppnades, skulle han nog känt sig lycklig, tyckes det. Men med sådana som denne unge man, hjälper ej fängelse, det förvärrar i stället och tygellösheten blir värre och brotten större då de åter komma på fri fot.

Mina vänner! Huru skall det kännas i föräldrars hjertan, då de veta, att de hafva en son eller dotter inom fängelsets murar, som endast väntar på att strafftiden

snart skall vara slut, för att åter kunna begå nya brott? Icke kunde väl dessa föräldrar tänka, då de sågo sitt lilla barn, mången gång med tårade ögon, sträckande sina små armar mot dem, att det en gång skulle hamna inom dystra fängelsemurar. Modershjertat är alltid ömt, och jag tror, att om hon kunde göra något för sitt barns befrielse, så gjorde hon nog hvad hon kunde. Men nu är detta barn som hon älskat så mycket, för hvilket hon trampat så många tunga fjät, tillbragt så mången sömnlös natt dömd af lagen. Hvad skall den arma modern göra? Jag är viss om, att hennes hjerta gråter öfver sitt arma, olyckliga barn, som hon nog tänkt skulle blifva hennes ålderdoms glädje och lycka, blifva henne ett stöd, en hjälp. Men nu är tanken på denna lycka försvunnen, hoppet om hjälp och stöd på gamla dagar slut — endast sorg och smärta har det hulda modershjertat att vänta. Och fadern! Huru tungt har han icke mången gång fått arbeta för sitt barns uppehälle, huru många svett droppar ha icke flutit från hans panna, huru många bekymmersamma stunder ha ej kommit på hans del? Men han gjorde det gerna, ty det var en glädje för honom när han kom hem och möttes af sina jublande små, som sträcka sina späda armar emot honom, de vilja komma i hans famn, och, fast trött som han är, gör han det gerna, ty glädjen har öfvertaget öfver tröttheten.

Men — i stället för allt detta är nu endast sorg och jemmer, ty hans barn är inom fängelsets murar.

Gråt ej fader, gråt ej moder!
Om I visat vägen rätt;
Gud skall ej af eder fordra
Mer än han till er har gett.

Ha ni visat dem till Herran,
Då de kvar i hemmet var?
Om förstörda se'n i fjerran,
ni ej skulden dertill har.
Gråt ej moder, gråt ej far!

Men vi återgå nu till berättelsen.

Sedan fängelseportarna åter öppnats för honom och han kom ut i den ljufva varma sommarmorgonens luft, kändes den första timman nog skön för honom. Han var fri, han fick gå hvart han ville. Men hvart tror du, min käre läsare, han styrde sina steg? Jo, åter till de sorgliga boningarna: *krogarna*, der alla de, som icke ha något hem, någon tillflykt på annat sätt, taga sin fristad, der den sista känslan af heder dränkes, der Gud, föräldrar, syskon och verkliga sanna vänner glömmas bort, vänner, som nog skulle vilja de fallna upp igen, ehuru de äro få som mottaga tillbudet. De falla åter på nytt i en ännu större fara, och ingen kan sedan rädda dem, det är för sent, för sent!

Försent få de finna hur orätt de gjort,
Att vännernas ord så förkasta;
det blifver för sent invid himmelens port
i Frälsarens armar sig kasta,
Till afgrunden måste de hasta,
och der för synderna basta.

Ynglingen är nu vid 20 års ålder, således i blomman af sitt lif. Men hvad är det för blommor som strålar på denna unge telning? Det är ej några vackra blommor, utan giftiga, som göra mycken skada der de framglida ur sina stjelkar.

Den unge mannen var på krogen när vi i det föregående talade om honom.

Nu träffa vi honom i ett arbetarelag i Upland. Han vet nog ställa sig så, att han kan få arbete, ty han kunde språka bra och hade präktig talang i alla sina företag. Der vistades han en längre tid, arbetade flitigt, men söp upp allt hvad han förtjenade. Alla som vistades der samtidigt med honom sågo nog att det var en duktig arbetare, men dryckenskapen gjorde, att den rätta aktningen kunde han ej der återvinna. Förvaltaren på gården, som antog honom i arbetet, ville försöka att göra honom till en bra karl, därför att han var en duktig ar-

betare, och föreslog honom att stanna der ett år mot kost och lön, men han ville hellre hafva daglön, som han också fick. Hvarje söndag var han öfverlastad af starka drycker och på måndagen sjuk och dålig i sitt arbete; så gick vecka ut och vecka in hela tiden, och han blef mycket förslappad, ty hans krafter började att minska, fastän han blott var 20 år, och man kunde lätt tro, då man såg honom, att han var närmare 30 år. Genom sin dryckenskap kunde hans kropp ej behålla den ställning och det utseende den kunnat hafva; det fattades ett annat hufvud och ett annat sinne till denna kropp.

Tiden förflöt emellertid, vintern inträdde och ännu var han qvar der. Förvaltaren kallade honom då en dag in på sitt rum; hvad som der sades kan författaren ej nöjaktigt redogöra för, men enligt uppgift af en hans supkamrater, så var det fråga om, att, om han fortsatte med sin dryckenskap så, som han hittills gjort, så fick han sluta sitt arbete der. Men han fäste ej något vidare afseende vid förvaltarens tillsägelse, utan fortfor med sin dryckenskap som förut.

Förvaltaren, en troende man, såg sig nu ingen utväg med honom, han visste ej hvad han skulle göra till den olyckliges egen nytta. Ännu en gång kallade han honom inför sig, gaf honom många goda förmaningsord, och visade de följder som kunde drabba honom om han ej upphörde med ett sådant lif. Men allt var förgäfves, och han fortfor i samma elände. Nu ville förvaltaren ej ha honom längre i sitt arbete, utan sade, att om han kom till någon annan, så kunde det kanske blifva bättre med honom, och åter uppträda som en aktad man i samhället. Men förvaltarens förhoppningar gingo ej i fullbordån, utan han föll allt djupare och djupare i laster.

Blott 20 år — hans kraft var tömd,
och utaf många vänner glömd;
han skiljdes äfven ifrån mig,
ty jag ej följde samma stig.

Jag glömmmer ej den arme man,
 som lefvat så i synd och skam,
 Jag honom minns se'n vi va' små,
 vi lekte samman ofta då.

Men sedan dess ha åren gått
 och vi ha pröfvat lifvets lott,
 Snart frågas blott hvad här vi gjort —
 om vi ha lefvat som sig bort.

Han flyttade alltså från den gården vid 20 års ålder, och nu börjar ett annat tiotal af år, som äro de sorgligaste af alla som han upplefvat, icke endast för honom sjelf utan äfven för föräldrar, syskon, ja, äfven för alla som kände honom. Det var svårt att se en så ung man hinna sjunka så djupt på så kort tid.

Vi finna honom nu som besättningskarl å en ångare, som gör sina turer på Mälaren till Stockholm, en resa hvarje dag. Nu har tillfälle gifvits honom att utan svårighet åtkomma det eldvatten, som var hela hans tröst och glädje, nu kunde han få taga några glas utan att behöfva komma i förhör, utan att behöfva mottaga en massa förmaningar. Nej, här skulle han nog få vara i fred, tänkte han, endast han skötte sitt arbete. Sedan gjorde han som han ville; gick och kom när han ville och om han endast passade på tiden, hade ingen med honom att göra. Så långt var allt bra, men äfven sjömannen har nog sina pligter att uppfylla, och det mången gång mycket punktligare än någon, som har sin anställning på land. En sjöman behöfver alltid vara nykter om han skall kunna fullgöra sina pligter. Lycklig den sjöman, och äfven alla andra, som icke begagna dessa usla drycker, hvilka förstöra så många menniskolif, sköfla hem, befolka fängelser, hospital och andra inrättningar. och åstadkomma nöd och sorger på jorden.

* Om de drycker borta vore,
 som förstör så många lif,
 mången ej så illa fore;
 ej i hemmen nöd och kif.

Ja, nöden tvingar mången man
till att stjäla från sin nästa,
se'n på krogen lägger han
ned i sprit det allra mesta.

Och det hem, der drycken finns,
är ett sorgens, nödens hemvist,
barnet ser det, och det — mins,
Det också börjar så till sist.

Men det blef ej så på båten som han trodde. Han började nog ett fritt och utsväfvande lif, och det gick också en tid. Men kaptenen fick slutligen veta att han aldrig var på båten om nätterna och såg tillika flere gånger hans begifvenhet på starka drycker samt tillsade honom, att om han ej skötte sin plats tog han en annan. Tiden gick, men han ändrade icke sitt lefnadssätt. En dag blef kaptenen förargad på honom. Det var nemligen hans tur att stå vid rodret, men dertill var han alldeles för öfverlastad, helst för att kunna se så små saker som grundprickar, hvarför en annan fick intaga platsen, medan han sof ruset af sig. När han vaknade hade han hufvudvärk och var olustig, hvarför han bad en af kamraterna gå till "trissan" och hemta en sup till honom, så skulle han också få sig en "dramare". Men det blef ej något af den gången, emedan båten lade till vid sista bryggan, der den skulle stanna öfver natten. När båten lagt till och lossningen började gick också han upp ur skansen och ämnade börja arbeta, men kaptenen, som fick se honom, ropade honom till sig och sade, att som han skött sig så illa, fick han sluta och gå i land, samt erhöll återstoden af sin aflöning. Det var ruset som äfven denna gång förstört platsen för honom. Han sökte på nytt i Stockholm att få komma till sjös igen, men det lyckades ej. Då gick han i Stockholm och väntade, pengarne togo slut, de bästa kläderna pantsattes, klockan såldes och sedan pantsedlarne. Längre fick han gå, så att både kläder och kropp sågo mycket medtagna ut, och sämre blef det för hvarje dag. Det lyckades honom

dock till slut att få plats, ehuru den var mycket dålig. Han fick nemligen plats vid en åkarestation att se efter och fodra hästarne. Lönen var liten, men han fick mycket af kuskarne och mest af den kusk, hvars häst han gaf mest hafre. Drickspengar, öl och bränvin fattades ej heller, och det tyckte han ju bäst om. Der blef han något öfver 1 år, hvarunder han drack så mycket att han blef tjock och uppsvälld och oförmögen till vanligt arbete, hans krafter hade mycket försämrats. För det han ej skötte sin plats och hästarne ordentligt — åkarne fingo ofta sjelfva fodra sina hästar — erhöll han äfven derifrån sitt afsked. O, hvad den usla drycken gjort mycken skada.

Unge man, som läser detta,
Smaka aldrig denna dryck!
Då gör du det goda, rätta —
följ ej stundens lumpna nyck.

Giftet, som så många såra,
Och till döden kallat re'n.
Låten eder ej beåra
utaf vinets falska sken.

Många tårar hafva gjutits
utaf maka och af barn
för den dryck af fadern njutits,
i krogkunders snärjda garn.

Hustrun ej i hemmet eger
något åt de stackars små,
lifvet är för dem — man säger,
endast sorg att se uppå.

Till att tigga blygs hon ock för,
Men, hvad skall hon ta' sig till?
Barnen måste, hur hon än gör,
föda ha att tuga still'.

Hustrun, med sitt barn, det kära,
får till goda menskor gå,
för att utaf dem begära
några bitar till de små.

Såradt är nu moderns hjerta,
hennes kind har blifvit blek,
klädseln dålig — endast smärta,
glädjen flytt, ty maken svek.

Hennes lycka var så ringa,
hon blef snärjd i nödens garn;
hennes suckar nu sig svinga
upp till Gud: försörj vårt barn!

För sin fallne man hon beder,
att han måtte ändra sig,
säkert in i döden träder
han för sådan usel stig.

Drinkaren får icke ärfva,
kronan, som är oss beskärd,
han vill endast sig förderfva,
himlens nåd han ej är värd.

Upp till himlen står min längtan,
der mitt hopp för alltid är,
dit står all min högsta trängtan,
tid och stund Du mig beskär.

Men, o Herre, låt mig vara
redo, när du kallar mig
att från verlden nöjd få fara,
fri från sorg, och bli hos dig.

Ja, hos dig bland evigt unga,
njuta salig fröjd och frid,
och om lammet evigt sjunga,
Som mig frälst från lifvets strid.

Tack och lof, o Herre kära,
att du led för syndarns skuld.
Du vill rätta vägen lära
till din far, som är så huld.

Han med öppen famn sig sträcker
emot hvarje menskobarn,
manar, kallar, ber och väcker:
kom till mig ur syndens garn!

Prospekt

öfver den rysansvärda lefnadsbeskrifning som härmed kommer att utlemnas i omkring 20 à 25 16-sidiga 12-öres häften, under namnet

"Trädgårdsmästaresonens rysbara lif och gerningar."

Detta arbete kommer förvisso utan tvifvel att blifva ovanligt omtyckt, därför att författaren skrifver så tydligt och klart samt redogör från det ena till det andra, så att allmänheten lätt förstår innehållet.

Författaren redogör i föreliggande arbete om en man, som är honom personligen bekant från hans åttonde till och med tjugonionde år, huru han i allahanda grofva laster och brott under denna tid lefvat. Redan som barn började han föra ett mycket tygellöst lif, tills han slutligen blef en afsky för alla.

Det omtalas här, huru denne man arbetat än på den ena, än på den andra platsen, varit utsatt för många svårigheter, slagsmål och blodiga uppträden, sjukhus, inrättning, stölder vid olika tillfällen, häktad, rymd men åter fasttagen, hans lif i fängelset i Eskilstuna och huru han der blir troende, upptäcker en hemlighet som han anmäler, samt huru han lefver efter sitt frigifvande, fängelsepastorns gripande predikan på juldagen och huru den verkade på fångarne.

Dessutom kommer att införas i detta arbete omkring 200 poetiska verser, af författaren sjelf diktade.

Till sist införes en berättelse om en fallen qvinna under åren 1882—83, äfven den mycket gripande.

Arbetet hvilat på religiös grund, och således passande i såväl rika som fattiga hem.

Efter den 25 Februari utkommer ett häfte hvarje vecka.

Helsingborg 1897.

Gustaf Pettersson.

Författare.

Fågelsångsgatan N:o 21, 2 tr. t. v.

Häftet 2.

Pris: 12 öre.

Trädgårdsmästaresonens

rysbara

Lif och Gerningar.

Författad

af

Gustaf Pettersson.

Helsingborg 1897.
Schmidts Boktryckeri-Aktiebolags tryckeri.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

Ack, hör denna röst som kallar,
klappar på ditt hjertas dörr,
hör du ej basunen skallar —
sådan vän du ej haft förr

Jag skall all din synd förlåta,
torka bort din sorgsna tår,
men du får af glädje gråta:
du är fri i Jesu sår.

Jesus är den bäste vännen
och förstår vår stora nöd:
gick i döden — som I kännen,
frälste oss från *evig* död.

Jesus vill oss ej förderfva,
han har köpt oss med sitt blod,
vi få himmelriket ärfva,
om vi tro vår Jesus god.

Kommen vänner, låt oss vandra
fram till Kaanans sälla land,
låt oss sjunga med hvarandra
vägen framåt hand i hand.

Nu jag slutar dessa dragen,
Mer jag ej kan sjunga rätt
men på sista stora dagen.
sjunger jag på bättre sätt.

Jag tror säkert, ja, jag är öfvertygad derom, att ni, käre vänner, som läsen detta, ha många, många gånger varit af Herren Jesus sökt; han har nog liksom frågat eder, om I ej viljen öfverge det onda lifvet och fly till honom, som kan och vill hjälpa en och hvar. Bed till Gud att han ger dig ett ödmjukt hjerta, ett nytt sinne och ny håg till det godt är. Var ärlig mot dig sjelf och uppriktig mot Gud och menniskor. Bed honom äfven om att han låter dig förstå ordet, att känna kraften hvad det innebär och kämpa dig så med hans hjälp igenom. Då skall du få se, att du gör ett val, som du aldrig i tid eller evighet kommer att ångra.

O, haf med mig dock tålmod, för Jesu skull mig skona.
En droppe af hans dyra blod kan all min skuld försona;

En stråle af hans nådeljus, kan af mitt mörka hjertehus,
en himlens förgård göra.

Vi öfvergå nu åter till den sorgliga berättelsen om ynglingen.

Han vistades ännu i Stockholm, men utan någon vidare anställning; han gick vid hamnarne, för att om möjligen åt någon resande få bära en kappsäck, paket eller dylikt så att han kunde förtjena någon slant, ehuru den genast åtgick på krogen. Han var nu så försupen, att han ej frågade efter någon föda, endast öl och brännvin var för honom numera allt.

Nu har jag berättat om hans arbete, jag skall äfven nämna något om hans och hans kamraters bostad.

Den bestod i att under sommartiden krypa upp på de säckar, som lossas från båtarna vid Mälartorget, ehuru de fingo akta sig för polisen; stundom sökte de upp någon kolpråm, och stufvade ned sig der; likaså i de närliggande skogarne.

Men om vintern, är svårare efter bostad, ty när det är kallt, är deruppe i Stockholmstrakten emellanåt 20—30 grader, och då är det naturligtvis omöjligt att ligga ute. Då finnes det alltid någon fattig familj, boende i en dålig vindskupa, hos hvilken de packa in sig, men alla nätter finnes det ej plats på dylika ställen, utan mången af dem måste ofta i köld och snö tillbringa natten ute.

Nu, sedan frälsningsarmén låtit inrätta härhergen, finnes plats för några hundra husvilla, men det förslår ändå ej, utan många måste bortvisas äfven härifrån. En och annan natt kan det ju lyckas.

Så går deras tid framåt i nöd och elände; deras glädje har ingen glädje varit, utan det är — ett förfe-
ladt lif.

Det har nog många, som nu äro döda, gått samma väg före dessa, och de hafva nog fått erfara den pinan, der masken aldrig dör och elden aldrig utsläcket, därför att de ej ville ändra sig när de gingo qvar här i nå-

datiden. O, om de, som läsa dessa rader, ville ändra sina sinnen, fly till Gud med alla sorger och bekymmer, så skulle de upptäcka, att det finnes *en* varaktig glädje, som kommer att räcka till, också i evigheten.

Jag skulle önska, att hvar och en af uppriktigaste hjerta kunde instämma i följande ord.

När jag om morgonen uppstår,
jag söker först min Jesu spår,
och som Maria helst jag går,
der jag om Herren kunskap får.

Ynglingen sammanträffade vid ett tillfälle med några arbetare, som ämnade sig med båt till Selarön till patron Wärner, tysk till börden, men egare af många större gårdar i Södermanland, deribland två stora tegelbruk. Dit tänkte dessa arbetare resa för att höra efter arbete, och de gifvo honom några supar så att han blef lifvad att följa dem. Det värsta var hur han skulle få respengar. Men kamraterna hade sådana, så att en af dem betalade för honom mot vilkor, att när han fick arbete, skulle han betala igen det till honom.

De afreste således tillika med honom. Kaptenen blef förundrad deröfver och frågade honom hvart han ämnade resa. »Till Melsåker,» blef svaret, »för att tillsammans med mina kamrater söka arbete.» Vid framkomsten till Melsåkers brygga gingo de i land, och sedan styrdes kosan upp till kontoret, för att höra om det fans något arbete för dem? Svaret blef, att det kunde de nog få, om de ville göra hvad arbete som helst för tillfället, ty tegelbruket var ej riktigt i ordning, men det skulle snart begynna och då skulle de få arbete der. Förslaget antogs, emedan hans kamrater icke fruktade för att taga itu med hvilket vanligt grofarbete som helst, men hans kropp var ej duglig till tungt arbete, hans krafter voro nästan uttömda genom senare tidens superi, och han hade dessutom farit mycket illa.

Dagen derpå samlades alla arbetarne inför gårdens befallningsman — äfven de som ankommit från Stockholm

— för att blifva anvisade sina arbeten för dagen. Vår unge man var naturligtvis äfven med. Han tillika med sina kamrater fingo på deras lott att i skogen klyfva gärdsel (stängsel). Det var nog svårt för honom att ta itu med så strängt arbete, men modfäld följde han dock med. Det gick väl för sig i staden, der han på morgonen kunde få sig några supar och öl, men här på platsen fanns ingenting af den sorten; för öfrigt hade han ej något att supa på nu. Hans kamrater, goda menniskor, hjälpte honom att få mat, tills han sjelf kom i ordning. Befallningsmannen följde dem för att visa hvar skogen var och hvar de fingo hugga stängerna. När han gifvit dem deras beting, gick han ifrån dem igen, och nu återstod att hugga och klyfva. Två och två kommo nu öfverens att vara tillsammans, ty det gick bättre, och vid delningen erhöll N. N. en bra kamrat, som hjälpte honom. Och så började arbetet. Träden föllo med fart, fast det för honom gick mycket dåligt, så att han blef långt efter de andra. På samma sätt vid klyfningen, der det gick lika illa för honom, men då kamraterna slutat med sina delningar, hjälpte de honom, så att, när det var slut, de kunde följas åt hem till gården.

Detta var det första dagsverket som han hade gjort på länge, men det var blott en dag. Huru de andra dagarne skulle gå, deröfver grubblade han mycket, men hans kamrater tröstade honom med, att om de fingo vara med, der han var, skulle de nog hjälpa honom, som de också måste göra vid många tillfällen.

Snart blef dem kungjordt att tegelbruket skulle begynna, hvaröfver de blefvo glada allesamman, utom han, som ej var van vid sådant arbete. Nu kunde ej kamraterna hjälpa honom, för der hade hvar och en sitt att sköta. Tegelbruket öppnades, och arbetarne intogo hvar och en sina platser. N. N. fick stå och »mata i kranen», ett lätt arbete för andra, men ej så för honom, den kraftlöse unge mannen. Han fick arbeta så att svetten dröp af honom. Han fortsatte dock några dagar. Så blef det

aflöningsdag, och hvar och en erhöll en ganska stor summa. Potatis och mjölk hade de fått på gården, men det uppgick ej till så stor summa, hvadan, som sagdt, hvar och en hade mycket penningar. N. N. var också i skuld till sina kamrater, men det uppgjordes ej den qvällen, utan en hel del af arbetarne gingo till Stallarholmen, fast det var nära en mil, för att der dricka öl, hvadan aftonen och en lång tid af natten förgick innan de kommo hem igen; sedan dracks det hemma, utaf det, som de tagit med sig hem, till dess de, öfverlastade och trötta, somnade. På morgonen var N. N. försvunnen, han hade gått med båt till Stockholm, utan att betala hvad han var skyldig sina kamrater, som hjälpt honom så mycket; det var dock icke första gången han gjorde så, öfverallt hvar han vistades, och han kunde komma åt, gjorde han på samma sätt.

Nu var han åter i Stockholm, men utan arbete. De få ören han tiggde sig till här och der gingo naturligtvis till krogen. Han var dock nu så känd i Stockholm, att han måste vara mycket försigtig med sitt tiggande. Men detta lefnadssätt kunde dock ej gå i längden — han kom slutligen på inrättning. Der fick han vistas, till dess en släkting, som måste svara för honom 1 års tid, löste ut honom derifrån. Under det året blef det många svåra stunder för honom, kläder och föda hade han, men det vanliga lefvernet fick han ej föra. Den kuren gjorde honom dock nytta, ty när året var slut hade han en frisk kropp, kunde åter arbeta, snygga kläder, ett friskt utseende, med ett ord — han var en ny varelse.

Nu var han åter fri så att han kunde skaffa sig arbete. Sådant erhöll han vid en nybyggnad i Eskilstuna som murerihandtlångare. Der förtjente han mycket penningar, och som han under det gångna året lärt sig att vara sparsam, fortsatte han äfven dermed nu, ty han begagnade nu icke starka drycker. Släktingarna voro också mycket glada öfver hans förändrade lefnadssätt.

Men glädjen blef ej långvarig, ty när byggnaden var färdig var det också slut med arbetet. Sådant var dock ej ondt om, men när byggnadsarbetarne skulle skiljas dracks afskedsskålen, och då narrade de äfven honom att taga ett glas med. Sedan tog han in ett lag, och den dagen blef han öfverlastad. Detta skulle han ej gjort, ty nu började åter det gamla vilda lifvet och snart togo pengarna slut såväl för honom som kamraterna, hvarföre de på nytt måste skaffa sig arbete.

Nio man begåfvo sig nu till Westerås för att söka anställning, men de blefvo ej antagna der, utan kosan styrdes till Enköping. Der blefvo de anvisade arbete på Ekolsund — skogsarbete. Som N. N. ej ville vara med om detta arbete, tog han afsked af kamraterna och återvände till Eskilstuna; der fick han sköta ett par hästar, men som han åter börjat sitt forna lif blef han snart omöjlig äfven der.

Det finnes mången ung man, rik eller fattig, som vandrat samma bana, och djupt fått ångra första gången han smakat den förrädiska drycken. Och mången praktig karl har mistat sin plats, just därför att han icke skött sig. Många högt lärda som haft bra platser och stora löner ha fått gå ifrån dem och tagit sämre, ja, till och med fått sluta sitt lif på de mest afskyvärda platser, glömda eller förskjutna af forna vänner och bekanta och dömda att ensamma vandra livvets mörka stig.

Så den fattige som rike
Vandra uppå samma stig.
dryckenskapen gjort dem like,
der är samma: mig och dig.
Så de vandra an och af
och gå bort i glömskans graf.

Så djupt kan hvilken som helst falla som begagnar sig af de drycker, hvilka här äro fråga om, ty när man blir öfverlastad faller man så lätt för hvilken frestelse som helst, som man i nyktert tillstånd aldrig skulle vilja komma i beröring med.

Vänner, smaken aldrig dessa brygder,
 som förstört så mångens lif och fröjd,
 och ännu har samma hemska dygder,
 Men som aldrig har gjort någon nöjd.

Nu har åter igen den arme ynglingen icke arbete, utan han fortsatte i den usla ställning, som han förr gjorde. Efter en tids förlopp träffar han åter en god människovän, som skaffade honom arbete vid ett jordbruk. Der blef han en tid — huru länge kan jag ej med visshet säga. Jag läste sedermera i Eskilstuna tidning att arbetaren N. N. var häktad och då för närvarande satt på ransakningshäktet i Stockholm för stöld, under afbidan på domen, för att sedan befordras till Eskilstuna, för att der dömas för brott begånget hos sin forne, gode arbetsgifvare. Han fick nemligen, då han åter var utan arbete, sådant hos honom, hvarom jag förut nämt. Efter en tids förlopp sade han sig vilja resa till Stockholm i och för ett ärende som han der skulle uträtta. Natten derpå blef en inbrottsstöld begången på gården der han arbetade, men ingen kunde veta hvem tjuften var, förr än några timmar efter sedan stölden var begången, då det blef klart att N. N. var tjuften. Han, som der var lokaliserad, hade brutit sig in i ladugården, tagit en oxe och med den begifvit sig till Eskilstuna, der han hos en slagtare försålde den. Sedan forsattes resan mot Flen, men på aftonen blef han anhållen. Polisen i Eskilstuna sattes i rörelse, den gjorde sig underrättad hos slagtarne om hos någon af dem sålts en oxe den dagen. Till sist blef saken klar; det hade nemligen varit en ung man, tidigt på morgonen hos slagtare Larsson och utbjudit ett vackert ungt oxkreatur, som af honom köptes, utan något vidare; mannen fick sina pengar och slagturen oxen och så skiljdes de åt.

Hemmansegaren återfick sin oxe, men det blef ändå ganska stor förlust för honom, ty han måste återbetala hälften af hvad slagturen gifvit.

Polisen, som nu kände tjufvens utseende och hur han var klädd häktade honom på aftonen samma dag vid Flens station, dit han anlände med tåget. Men när han af fånggevaldigern skulle forslas till det i närheten liggande häktet, passade han på när dörren skulle öppnas att rycka sig lös och försvinna. För gevaldigern, gammal som han var, var det omöjligt att fasttaga honom. Han endast ropade: »tag fast tjufven!» Ehuru han kunnat gripas då af folk som fanns i närheten, var det ej någon som kom sig för dermed, utan han kom undan. Vakt utsattes dock öfverallt i närheten, men utan resultat, han var och förblef borta, och under ett helt år hördes ej det ringaste af honom. Då var han åter i Stockholm. Under det året hade han, enligt egen uppgift haft kortare tids arbete hos åtskilliga landtbrukare i Östergötland i trakten omkring Linköping. En tid af vintern arbetade han på Träförädlingsbolaget i nämnde stad. Som han var rädd för att blifva upptäckt, och dessutom saknade betyg, vågade han ej stanna länge på hvarje ställe. Till Stockholm anlände han med båt och vistades der någon tid, men då kassan började tryta, måste han på ett eller annat sätt skaffa sig medel. Han gjorde därför en tur utåt landet, och på en arrendegård bröt han sig in om natten i ladugården, stal der ett par oxar, förde dem till Stockholm och utbjöd dem till salu hos en slagtare. Priset öfverenskoms, men som det var ganska tidigt på morgonen måste han vänta en stund på pengarne. Under tiden kommo tvenne karlar och omtalade stölden samt frågade hos flere slagtare om någon varit hos dem och utbjudit några, men som i trakten der de blefvo utbudna funnos många slagtare, och de ej råkat den rätte, vanns ej någon upplysning. De anmälde då stölden till polisen, som genast telefonerade till flere slagtare med den påföljd, att det kom underrättelse från en af dem, att en person der utbjudit ett par oxar, men ännu ej därför erhållit betalning. Polisen bad slagtaren qvarhålla honom till dess den hann anlända. Då de tvenne karlarne igenkände

oxarne, såsom varande de från dem stulna, blef N. N. häktad och införpassad till cellfängelset. Der fick han sitta några dagar innan han kom inför rätta, och då måste han erkänna stölden af oxarne; för betygens skull måste han qvarstanna till påföljande ting, men domen blef honom ej kungjord då, utan han blef transporterad till Eskilstuna i och för oxstölden derstädes. Han kom dock ej direkt dit, utan måste först till Nyköping, emedan der voro flera fångar som skulle sändas till tinget i Eskilstuna. Nya fångar tillkommo under transporten, men ingen var belagd med bojor. När de ankommo till Flen ombyttes fånggevaldiger, som skulle föra dem till Eskilstuna. Händelsevis fogade det sig så, att det blef samma gevaldiger hvarifrån N. N. rymde, och denne kände nu igen sin fånge. Nu belades han med hand- och fotbojor och infördes i en annan fångvagn, så det gick ej så lätt för honom att rymma nu som det gjorde förra gången.

Inför rätten blef han af domaren mycket noga utfrågad om han erkände de stölder, för hvilka han var anklagad — äfven den han begick i närheten af Eskilstuna — och, med tårar i ögonen, erkände han allt hvad som lagts honom till last. Något ansvar yrkades dock ej af de bestulna; kanhända rördes de af hans tårar, kanske därför att han genast och otvunget erkände sina brott. Det torde nog hända att han begått många andra stölder — det vet ingen mer än han och Gud. För dem får han väl en gång svara inför den högste domaren, och den domen torde kanske blifva längre och svårare än den som här upptecknats, så vida han ej vänder om från de villors vägar han beträdt och får mottaga nåd af den konung, som dömer vid *den* domstolen.

Jag vet ej nu — kanhända han allaredan har varit inför domaren äfven der; men i Eskilstuna blef han dömd till 2 års straffarbete och 3 års förlust af medborgerligt förtroende utöfver strafftiden, och han förklarade sig nöjd med domen.

Derpå fördes han till sin kommande bostad — häk-
tet i Eskilstuna, der han skulle vistas i 2 långa år inom
lås och bom. Der fick han naturligtvis byta ut sina klä-
der mot fångkläder. Nog skulle det kännas underligt,
då han fick ikläda sig dessa, som troligen förr begag-
nats af andra missdådare. Ja, jag beklagar storligen
både honom och en hvar som framlefva sina lif så groft
på jorden, så de ej för sina illgerningars skull kunna få
gå lösa, utan måste instängas i ett fängelse, uteslutna
från beröringen med sina medmenniskor, och i den trånga
cellen, der ej den fulla dagern eller en lifgifvande sol-
stråle kan intränga; genom de galleromgifna fönstren,
får fången förblifva kanske många år, ja kanske hela
sitt lif. Hur skall det kännas för dem, då de för första
gången blifva lemnade åt sig sjelfva inom denna hemska
boning, när de höra dörren slås igen, låset vrides till,
rigeln skjutes för och den stora jernbomen tillsluter hela
dörren. Men, om ej så vore, skulle säkerligen mer än
en fånge på ett eller annat sätt rymma derifrån; det hän-
der likväl, oaktadt dessa försigtighetsmått, att rymning
inträffar.

Nu skola vi se huru han har det i Eskilstuna krono-
häkte.

Han hade nu börjat aftjena sitt honom ådömda straff,
troligen ej under så muntra stunder som förr. Hvad
sängkläderna beträffar antar jag, att de till största de-
len bestodo af säckväf fyllda med halm. Det var dock
kanske bättre än han mången natt haft på sina ströftåg
eller under kalla vinternätter i Stockholm.

I fängelset fick han gå till hvila på bestämd tid,
sedan en konstapel och tjenstgörande direktören hållit
visitation om aftnarne i hvarje cell. Fångarne fingo här
lära sig ordning: stiga upp om morgonen kl. 6, bädda
sin säng eller taga ned sin hängmatta, sopa sitt golf,
torka bort dammet, kläda, tvätta och kamma sig, och
sedan börja arbeta i sin cell, ty ut fick han naturligtvis
icke komma.

Så fortgick hvarje dag med jemt arbete, undantagande måltiderna. Vilja fångarne läsa, nekas det dem icke, ty religiösa böcker finnas i hvarje cell att läsa uti. Bibliotek finnes äfven inom fängelset för fångarna att låna ur. Vilja de bättra sig, finnas nog källor för dem att hemta kunskaper ur. Det har funnits och finnes fångar än i dag som verkligen blifvit bättre genom vistandet i fängelsets ensamhet. Guds ord har sagt för dem att det fängelse de nu sitta inspärrade i, är ett intet mot det som vänta dem på andra sidan grafven, om de ej vilja bättra sig, när det fins nåd och förlåtelse för alla att få, om de med uppriktiga, ångerfulla hjertan fly till Gud och bedja derom. Han svarar dem då genom sitt heliga ord att han vill förlåta dem deras missgerningar för sin barmhertighets skull och aldrig komma deras synder mer ihåg. De fångar som mottagit dessa orden från Herren, hafva utträdt ur fängelset såsom nya menniskor och blifvit till nytta för sig sjelfva och andra, blifvit trogna sina löften mot Gud, kärleksfulla, barmhertiga och tåliga, och i alla stycken visat sig vara sanna och trogna Kristi efterföljare på jorden. Alla menniskor äro felande, och hafva intet att berömma sig af inför Gud, men ändå äro de sena att förlåta en felande medmenniska.

Om någon af eder, mina läsare, man eller qvinna, skulle komma i beröring med någon, som sutit häktad, så förebrå ej personen därför. Gamla sår rifvas upp, och sådana äro svåra att läka. Kommen ihåg, att innan I läggen Edra ögon tillsamman, kunnen I genom någon oförutsedd händelse, sjelfva komma att stanna på samma område. Det finnes ej någon som kan förutsäga sina kommande öden.

Jag vet en fånge som satt häktad i Eskilstuna — en af stadens handtverkare — som vid strafftidens slut flyttade till Heby. Der bekände han att han varit en stor syndare, men att Gud förlåtit honom alla hans synder och gifvit honom kraft att motstå de frestelser, som så ofta öfverfölo honom. Han hade lärt att älska sin

nästa och vara trogen mot Gud och uppriktig mot sina medmänniskor, och mången gång hade han förmanat sina felande bröder och systrar, att ändra sina sinnen, fly synden, öfverlemna sig åt Herren och lefva ett lif till hans ära. Så talade den mannen — han var urmakare — och han har aldrig ångrat att han lemnade sitt hjerta till Herren, ehuru han då var i fängelset. Nu är han en lycklig man med hustru och barn, och denna familj lefver ett lyckligt lif tillsammans, och är högt aktad af sin omgifning.

Så kan en fånge blifva omändrad, blott han öfverlemnar sig åt Herren och låter honom omskapa sig, låter honom borttaga allt ondt och skadligt, liksom trädgårdsmästaren på sina träd afskär torra grenar och qvistar. Hvar och en, som sålunda låter sig af honom tuktas skall komma att bära frukt till evigt lif. Och hvad han lofvar, det håller han, ty han säger: "himmel och jord skola förgås, men mina ord förblifva evinnerligen." Tro dessa orden, de äro vissa och sanna.

N. N. hade nu varit så länge i sin cell, att han hunnit blifva hemmastadd der och lärt sig känna ordningen. Han arbetade flitigt från morgon till qväll för att förtjena mycket penningar tills hans strafftid tog slut. Förtjeningen kunde naturligtvis ej bli så stor på en tid af blott 2 år, men det kunde dock blifva ganska mycket, om det fanns ständigt arbete. Fångpredikanten, en sann troende kristen, gick emellanåt in till fångarne, talade vid dem om mångahanda saker, huru de hade det med arbete och sådant, om de läste i de böcker som funnos i cellerna, tillbjöd dem att de af honom skulle få låna andra goda böcker, frågade dem om de hade nytta af hvad de läste, huru de skulle få det i lifvet efter detta o, s. v.

Att jag så väl kan känna till detta beror derpå, att jag är personligen bekant med pastorn, som var fängelsepredikant der. Han arbetade flitigt bland dessa olyckliga människor, för att om möjligt få dem att blifva bättre när en gång fängelseportarne öppnades för dem.

Huru de nu hafva det inom nämnda fängelse och hvad verkan predikningarna kunna göra, vet jag ej nu, ty en ny predikant är nu ditkommen och den förre gamle, trogne och arbetssamme pastorn har flyttat till Örebro. Men jag vill dock hoppas, att åtminstone någon fånge måtte ändra sitt lif medan han der vistas qvar, och när han utträder derifrån, i någon mån blifva till glädje och nytta icke allenast för de sina utan äfven för den omgifning bland hvilken han kommer att verka.

Fängelse är nästan lika,
båd' för fattiga och rika;
skillnaden är icke stor —
sorg blott uti cellen bor.

Du kan glädjas, du kan fröjdas, att du ännu fått gå fri —
Innan döden hem dig kallar kan du kanske bo deri.

Predikanten hade mycket att göra med N. N. i fängelset. Han arbetade flitigt med honom, när han hade tillfälle. Predikanten såg och visste, hur förfärligt djupt han var fallen och såg att han behöfde ryckas upp ur den dy hvári han låg — han behöfde räddas, och derfor gjorde predikanten hvad han kunde för den arma fången, för att få honom till en ny menniska, när han blef fri, så att han då icke på nytt skulle beträda samma bana och åter komma inom fängelsets murar.

Pastorn gaf honom flere gånger mycket goda böcker att studera, men det tycktes ej göra någon verkan på honom, utan när han läst den ena boken, fick han en ny, men med samma resultat. Predikanten fortsatte dock att tala med honom om Gud och Guds ord, föreställde honom följderna om han skulle framlefva sitt lif hädanefter som hittills, huru det skulle komma att gå för honom en gång när han skulle ställas inför den domstol och den domare som rätt dömer, som ser i det fördolda och vet alla hemliga brister. Predikanten sade honom äfven de ord hvarmed han skulle mötas på den sista stora dagen: "gå bort ifrån mig, du förbannade, uti evinnerlig eld, som för djefvulen och hans englar tillredd

är“, der gråt och tandagnisslan blir lönen för lefnaden på jorden. Men du förhärdar ändå ditt hjerta för honom, som vill ditt bästa, han vill göra dig till en ny människa, hela dina hjertesår, göra dig allt godt, och du vill ändå icke stanna hos den kärleksfulle vännen. Men jag säger dig, att förr eller senare skall du djupt komma att ångra dig, men då är det för sent. Mottag därför nu medan det är tid och Jesus står med öppen famn och ropar åt dig att du skall komma just som du är och det redan i dag; du vet icke om du får någon dag mera, och i morgon kan det vara för sent; tag därför emot nåd nu, medan du kan få.

Så ungefärligen talade den ärlige predikanten med fången, ehuru han ej hade någon förhoppning om hans räddning. När han frågade honom, om han ej sjelf tyckte att han gjort mycket illa, svarade han: “det finnes många, som gjort mycket mer illa än jag, så det är väl ej så farligt.“ På detta sätt fortfor det till jul. Juldagen höll predikanten en predikan af ungefär, i sammandrag, följande innehåll:

«Ni arma, olyckliga barn, stackars människor, grofva missdådare, som nu, för edra missgerningar sitta här inom lås och bom i en trång cell, ej få vistas i kretsen af slägt och vänner, eller i ett föräldrahem med fader moder, systrar och bröder, som sörja öfver att ni ej lefvat så, att ni kunnat få deltaga tillsammans med dem i deras julfröjd. I många hem fattas en son, som sitter i fängelse, i andra en make eller maka, och de hemmavarande sitta sörjande utan någon julglädje. Och hvad har du, som sitter här, för julglädje? Ingen. Och ändå vill du icke böja dig under Guds mäktiga hand, ändå är du lika förhärdad i ditt inre, fast du vet, att du är vållande till så mycket ondt, sorg och smärta; det är ditt fel att det ingen julglädje är hos de dina, det är ditt fel, att det nu fälles så många tårar i hemmet; du har beröfvat dem deras glädje, och Guds englar blickar ned på dig i ditt fängelse med tårfyllda ögon. Arma människa! Hvert

ämna du dig och hvar skall du komma att stanna? Hur länge skall du få lefva här på jorden och fortsätta dina onda verk och gerningar? Jag undrar öfver, att du ej redan är tagen härifrån, men det är väl Guds afsigt att försöka om du ej vill bättra dig och återvända som en förlorad son till din himmelske fader. Kom derföre, du affälliga barn, och bekänn din synd, så förlåter han dig allt; det är hans vilja att du icke skall dö i den ställning du nu befinner dig, utan hans afsigt är att alla menniskor skola varda frälsta, fångar såväl som fria, ingen utesluten. Ty Jesu blod har runnit för alla, äfven för dig, om du än har gjort aldrig så mycket ondt, Och om du än har flera brott på ditt samvete, som endast du och din Gud vet, så gå fram med dem alla till nådastolen, bekänn inför din Gud dem alla, och bed att han för Jesu skull förlåter dig dina synder, så kan du vara viss om att Gud bönhör dig, du får mottaga förlåtelse och på samma gång frid i ditt af synd förstörda hjerta. Då kan äfven du i någon mån känna julglädje, fastän du sitter i fängelse, du kan känna att Jesusbarnet är födt på denna dag och du får honom till julgåfva. Du minnes nog ännu när du var barn huru du längtade till den dag, då du skulle få skåda den grannt klädda och upplysta julgranen med de många julklapparne och äfven längre fram i ditt lif under lyckligare dagar än hvad du nu har, då du af dina närmaste mottog julgåfvor. Här, min vän, fattas dig detta; här är ingen enda som kommer och önskar dig god jul eller gifver dig några julgåfvor och julljus på ditt bord, det har du nog erfarit, arma menniska, som sitter inom dessa dörrar med riglar, lås och bommar för att hålla dig qvar, och lida ditt välförtjenta straff. Menniska, tänk på de orden, jag har talat till dig i dag, det är en sanning, som ingen kan förvända bort, ty det är Guds vilja, att jag skulle kunna tala till eder, olyckliga, så att edra hårda hjertan skulle kunna uppmjukna, att ni kunna komma i besittning af den kronan, som är beredd i himmelem för eder räk-

ning, och som väntar eder deruppe. Betänk dig väl, hvilket du vill: blifva Guds barn och Kristi medarfvinge samt njuta evig fröjd och glädje, eller gå bort ifrån allt detta, och komma i det riket, der endast sorg och jemmer är. Välj, min vän, men välj det bästa, så att du icke kommer att ångra dig. Om du i dag hör hans röst så förhärda icke ditt hjerta längre för honom som just kom hit och lät sig födas på denna högtid som vi nu fira. Om du vill göra dig besvär och se efter i den bibel som finnes i din cell, så finner du huru mycket arbete han haft för din skull, huru mycket lidande han utstått för dig, fånge, som sitter här och äfven för andra som sitta för brott på andra ställen. Påminn dig, att det var han som kunde stilla vädret med blott ett ord, han kan äfven stilla dig i ditt syndalopp, med en enda blick om du vill. Han som gaf den blinde sin syn, kan äfven öppna din själs ögon, och han som uppväckte den döde kan också uppväcka dig ur din syndasömn, och han som botade en 38 års sjuk man, han kan äfven göra din sjuka, af synden förstörda själ frisk, om du blott flyr till honom, den store läkaren. I samma bok skall du finna, som jag förut nämnt, de lidanden han för din skull utstod, för att du skulle räddas. Ryser det ej då i ditt inre, när du tänker på allt detta, och vet att han, fastän oskyldig, gjorde det af kärlek för din skull, för att du skulle kunna räddas från den eviga döden. O, hvilka qual och lidanden han utstod! Om vi påminna oss hans intåg i Jerusalem, Palmsöndagen, när folket ropade af glädje: »Hosianna, Davids son, välsignad vare han, som kommer i Herrans namn, Hosianna i höjden» — om du då varit med, hade du nog också gjort detsamma — men huru länge varade den glädjen? Icke länge, ty snart hördes det från samma munnar: »tag bort, tag bort, korsfäst, korsfäst!» och hade du varit med då, hade du nog ropat detsamma, ty du är visst icke bättre i dina handlingar än de voro. Han fick nu under de återstående dagarne endast gå lidanden till mötes, I Gethsemane

Prolog

Die Kunst der Dichtung ist eine Kunst der Sprache. Sie ist die Kunst, die Worte so zu gebrauchen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Seele des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Die Dichtung ist eine Kunst der Form. Sie ist die Kunst, die Worte so zu ordnen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Schönheit des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Die Dichtung ist eine Kunst der Seele. Sie ist die Kunst, die Worte so zu gebrauchen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Seele des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Die Dichtung ist eine Kunst der Form. Sie ist die Kunst, die Worte so zu ordnen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Schönheit des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Die Dichtung ist eine Kunst der Seele. Sie ist die Kunst, die Worte so zu gebrauchen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Seele des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Die Dichtung ist eine Kunst der Form. Sie ist die Kunst, die Worte so zu ordnen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Schönheit des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Die Dichtung ist eine Kunst der Seele. Sie ist die Kunst, die Worte so zu gebrauchen, dass sie nicht nur den Sinn, sondern auch die Seele des Lesers berühren. In diesem Prolog werden wir uns mit den Grundlagen der Dichtung befassen und versuchen, die Geheimnisse dieser Kunst zu entschlüsseln.

Prospekt

öfver den rysansvärda lefnadsbeskrifning som härmed kommer att utlemnas i omkring 20 à 25 16-sidiga 12-öres häften, under namnet

”Trädgårdsmästaresonens rysbara lif och gerningar.”

Detta arbete kommer förvisso utan tvifvel att blifva ovanligt omtyckt, därför att författaren skrifer så tydligt och klart samt redogör från det ena till det andra, så att allmänheten lätt förstår innehållet.

Författaren redogör i föreliggande arbete om en man, som är honom personligen bekant från hans åttonde till och med tjugonionde år, huru han i allahanda grofva laster och brott under denna tid lefvat. Redan som barn började han föra ett mycket tygellöst lif, tills han slutligen blef en afsky för alla.

Det omtalas här, huru denne man arbetat än på den ena, än på den andra platsen, varit utsatt för många svårigheter, slagsmål och blodiga uppträden, sjukhus, inrättning, stölder vid olika tillfällen, häktad, rymd men åter fasttagen, hans lif i fängelset i Eskilstuna och huru han der blir troende, upptäcker en hemlighet som han anmäler, samt huru han lefver efter sitt frigifvande, fängelsepastorns gripande predikan på juldagen och huru den verkade på fångarne.

Dessutom kommer att införas i detta arbete omkring 200 poetiska verser, af författaren sjelf diktade.

Till sist införes en berättelse om en fallen qvinna under åren 1882—83, äfven den mycket gripande.

Arbetet hvilar på religiös grund, och således passande i såväl rika som fattiga hem.

Efter den 25 Februari utkommer ett häfte hvarje vecka.

Helsingborg 1897.

Gustaf Pettersson.

Författare.

Fågelsångsgatan N:o 21, 2 tr. t. v.

Häftet 3.

Pris: 12 öre.

Trädgårdsmästaresonens

rysbara

Lif och Gerningar.

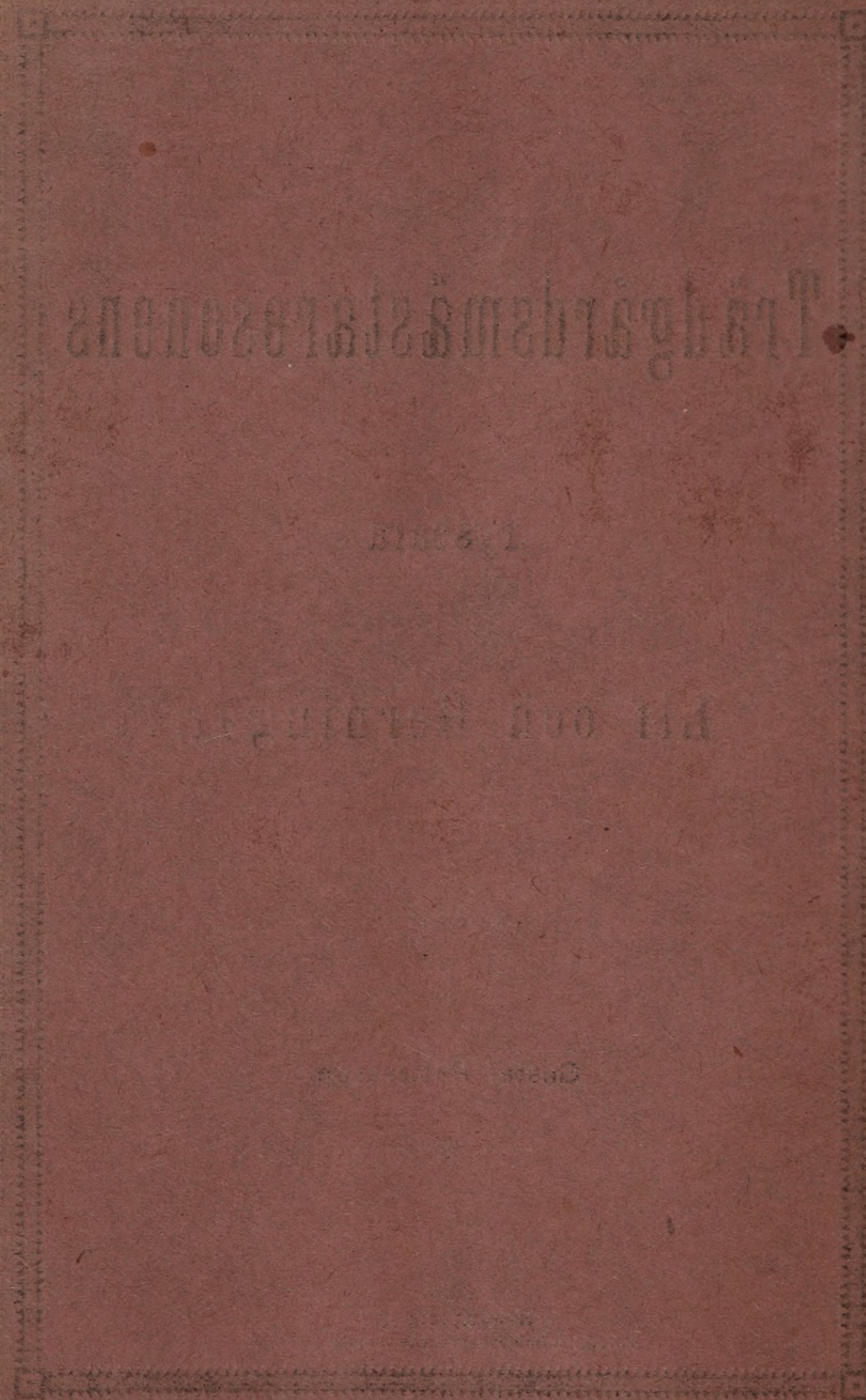
Författad

af

Gustaf Pettersson.

Helsingborg 1897.

Schmidts Boktryckeri-Aktiebolags tryckeri.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1911

BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

örtagård fick han utstå en hård kamp, der svetten från hans panna föll till jorden liksom blod. För din skull blef han sedan bespottad, kindpustad, hånad, begabbad, gisslad, törnekrönt, slagen och korsfäst, och allt gjorde han med största tålamod fastän han var fullkomligt oskyldig och hade ej gjort det minsta ondt eller orätt mot någon, utan han gick stilla och undergifvet sin väg, som det heter hos profeten Esaias, att »han går likt ett får som stilla tiger för sin klippare, och låter icke upp sin mun.» Han, denne Jesus, som på juldagen föddes, oss till glädje, han blef korsfäst och dödad men, Gud vare lof, han är uppstånåen ifrån de döda, han lefver, döden hade ej makt att hålla honom qvar, ty som han sjelf var dödens herre öfvervann han honom — den eviga döden — som vi alla annars måst dö uti, om han ej förlossat oss derifrån.

Hvad säger du nu om allt det, som jag nu talat till dig? Rörer det sig ej något på djupet af ditt förstockade hjerta? Finnes intet som kan uppmjuka det, vid påminnelsen om, hvad han gjort för dig? Är du fullständigt förtorkad i ditt inre? Vill du ej göra bot och bättring i dag, på denna juldag, eller skall du gå till döden med ett hämdgirigt hjerta, och möta denne Jesus, som då skall blifva din och min domare? Då skall du ej kunna svara honom, att du icke visste vägen, och att ingen hade sagt för dig huru du skulle finna den. Nej, min vän! Jag, som nu för tillfället är din lärare, jag visar dig i dag på honom och huru du skall finna honom. Han är vägen, sanningen och lifvet, och ingen kan blifva fri från sina synder, utan endast och allenast genom honom. Endast genom detta barn, som i dag är oss gifvet, finnes frälsning, för dig, för mig och alla! Derföre, dyra själ, tag mot den nu, medan du kan få, ty det kan vara den sista predikan du på jorden hör. Gör då ditt val i dag. Kanske träffas vi ej mera på jorden — Gud allena vet det! Men, hvarom icke, må vi få återse hvarandra på den sista stora dagen i himmelen, bland alla heliga

som gått före oss, och tillsammans få sjunga både jul- och nyårssånger. Kom då och var med, tag emot nåd och två dina kläder i Jesu blod, så får du arfvedel i Kristi och Guds rike.

Nåden, nåden, den är fri,
 alla vill den bjuda, kalla;
 alla kunna frälsta bli,
 nåden räcker till för alla.
 Märk blott, att vid nådatronen,
 är ej fråga om personen.

Amen.»

I kunnen nog lätt tänka eder, mina vänner, att jag ej kan känna predikan så fullständigt som predikanten uttalade den, men genom ett kort samtal med honom, har jag dock i ett kort sammandrag kunnat omnämna den. Men I få'n ej fordra för mycket af mig, ty jag är icke så lärd; jag ville blott omtala den för eder, så godt jag kunnat. Nu skall jag också säga eder hvad verkan juldagens predikan gjorde. Den genljöd nog i öronen på flera af fångarne och det kändes nog något besynnerligt i deras hjertan. Det måste finnas känsla i hvars och ens själ, och det var sanning som i denna predikan blef framförd. Öfriga predikningar voro ej alltid så söta och välsmakande, men det var sanning som han uttalade i dem vid gudstjensterna, han brydde sig ej om hur hans åhörare tyckte och kände, utan det var Guds vilja han skulle utföra till människorna och visa dem vägen de skulle gå, om de ville nå det rätta målet. Det var denne predikants hela sträfvan att visa folket på Kristus och huru de böra finna honom. Derföre hade denne predikant icke alla gånger så precis trefliga stunder på den plats han då var, utaf de får, som icke hörde till det rätta fårahuset. Men han tröstade sig med, att Jesus, som hade så stora motgångar, dock var så stark emot hvad han var. »Hvarföre skall jag klaga,» menade han, »öfver att det ej går som jag vill; skulle så ske, tror jag, att jag blef stor i mina ögon, men ej inför Gud, men nu vill jag

vara ringa för mig sjelf och mycket inför Gud.» Så var hans innerliga önskan.

Detta visade han också vid många tillfällen bland sin omgifning. För öfrigt var han till sin person en mild man med ett ödmjukt hjerta, höll sig nära Gud, var barmhertig mot de fattiga, besökte de allra sämsta hemmen för att se efter deras fattigdom, ja, han gick ofta sjelf med en matkorg på armen och bespisade de fattiga, stod alltid på deras sida, fastän han mången gång kom i obehag därför, och de saker som voro honom anförtrodda, skötte han alltid med redbarhet och punktlighet. Med ett ord: han hade en outtröttlig kropp och öfverallt var han med.

I sitt hem var han en huld make och en öm, men rättvis fader för flera barn; han lärde sjelf sina barn, från deras spädate år, att läsa böner samt lära älska Gud, och man kunde mången gång förvåna sig öfver så små barns förståndiga frågor och svar.

Nu började N. N. att tänka på den besynnerliga juldagspredikan. Tanken härpå följde honom såväl natt som dag; han tyckte sig höra predikantens allvarliga stämma, som varnade och förmanade honom; han tyckte sig höra honom säga: »du går förlorad! du går förlorad!» »Det var en besynnerlig predikan,» tänkte han, »som skall följa mig både natt och dag. Men jag skall försöka att i dag låta bli att tänka på den, så kanske jag kan få sofva i natt.» Men det lyckades ej, ty hvad han än gjorde, hörde han ändå dessa orden ljuda. Han blef både arg och ledsen, men det hjälpte ej. Till sist blef han så besynnerlig, att direktören måste taga arbetet ifrån honom; han trodde att fången skulle blifva sjuk, ty han förstod honom ej riktigt. När predikanten kom, och han som vanligt frågade honom, hur han kunde må nu, efter jul, svarade han, att han aldrig mått så illa efter jul någon gång förr, som han gjorde nu, detta år. Då predikanten frågade hvilka grunder det kunde vara hvarför han ej var sig lik, om han var sjuk eller i någon annan

svårighet, om han begått något brott, som ej var inför menniskor uppdagadt, om någon varit för sträng eller hård emot honom, svarade han, att det var predikanten sjelf, som varit för hård emot honom. Han trodde dock ej att han gjort fången så illa, att han behöfde bli orolig, men fången svarade, att de orden: »jag är förlorad» som han hörde juldagen, voro just de, som alldeles uttröttade honom såväl dagar som nätter. Han trodde, att han skulle blifva alldeles förstörd och visste ej hvad han skulle taga sig till.

Men predikanten blef glad, när han hörde att fången var så orolig öfver det ordet, ty nu visste han att han hade fått hjälp, ty nu hade Guds ande börjat arbeta inom honom. »O, hvilken glädje,» tänkte predikanten, »skall du kunna räddas? skall du öppna ditt hjerta för Jesus? O, hvilken lycka för dig, arma menniska, som är så fallen; skall du blifva omvänd, skall du nu fly till Gud? Ja, om du gjorde detta, hvilken lycka skulle det ej vara för dig.»

»Min vän,» sade predikanten till honom vid ett tillfälle, »jag skall säga dig hvad du skall göra. Lätt är det visst icke, men det går, och det är, att med allvar söka Herren. Läs flitigt bibeln när du har tillfälle der-till, och du skall finna ställen der det står, att Jesus kan gifva ro för den oroliga, frid för den fridlöse, tröst för den sörjande, mod till den modlöse, kraft för den kraftlöse. Bed om nåd och förlåtelse, om nytt hjerta och sinne, ny håg och vilja till att hålla ut i bön till Gud, och du skall finna att du blir hörd. Ty Jesus säger; »förr än de ropa, vill jag svara» o. s. v. Och att du är orolig öfver och för juldagspredikan, det gläder mig i hjertat. Om ett sådant hjerta, som ditt, kunde blifva ändradt, omvändt, renadt och helgadt, skulle Guds eng-lar glädjas öfver och du sjelf skulle hafva den bästa glädjen och nyttan deraf, men innan du kommer derhän och får emottaga frid i ditt af synden så förstörda hjerta, så måste du bekänna *alla* dina fel och brister, både små

och stora, alla tankar och ord som varit syndiga, måste med stor noggrannhet bekännas inför hans heliga ansigte, och på Jesu förtjent afbedjas, och för hans blods utgjutelse skull, skall du, om du har varit ärlig i din bekännelse inför Gud, få din själ renad i Jesu blod. Men du måste fram med alla synder, ingen enda, om den än är aldrig så liten, får vara undantagen. Du skall bedja med innerlig längtan och brinnande ifver att få bort dina synder så fort du kan, ty snart kan du dö och sedan är det försent; fly till Gud i bön om din rening, och glöm nu ej hvad jag har sagt till dig i dag.»

När fången åter blef ensam i sin cell, tror jag nog att han hade många tankar både hit och dit om alltsammans, men orden: »förlorad, förlorad», dem hörde han ännu; bad till Gud, det gjorde han många gånger, men det kostade på att böja knä inför honom i sin cell, och det var troligen första gången i hela hans lif, som han bad Gud om sin synds borttagande, ty som han från sin ungdoms dagar fört ett mycket syndigt och utsväfvande lif och äfven i hemmet, i sin tidiga barndom varit ett svårt barn, tycker han väl nu att det kan vara tillräckligt med brott han begått emot människor och Gud; och nu på en gång ser han hur illa han lefvat, hvad synd han gjort emot Gud, hvad sorg och nöd han vållat qvinnor, huru obarmhertig han varit såsom fader — med en qvinna har han 2 barn, men aldrig lemnat något till deras uppehälle — mycket dylikt, det är jag säker på, rinner nu upp i hans minne, då han är så grubblande och orolig.

Det är ändå godt, när en människa inser att hon är brottslig, att hon får förnimma hur illa hon gjort och att hon får se sin synd både i stort och smått. Då först börjar hon rysa och darra af förskräckelse, hon ser att hon är förlorad i sig sjelf, och om hon fortfar så blir helvetet hennes sista hem, och, en gång ditkommen, kommer hon aldrig derifrån; det är därför ängslan, oron och sorgen är så stor i ett af synden förkrossadt, sönder-

slitet hjerta, och då börjar själen att söka räddning och frälsning. Lyckligt det hjerta och den själ som, då hon lärt känna sin synd, flyr till Gud och hos honom söker räddning och frälsning och dervid tager steget fullt ut.

Du, min vän, som läser detta, du må tillhöra hvad samhällsställning som helst, vill jag uppriktigt säga, att, enligt Guds egna ord, den som ej går fram med *alla* sina synder på en gång, den blir aldrig något Guds barn, utan blott en farisé och en sjelfkristen som aldrig går fram till nådastolen och der tigger om att erhålla nåd, utan är det så, att han sjelf kan lägga bort den ena grofva synden efter den andra, och han så kan tygla sig, så kommer han, utan något tvifvel derpå, att tänka, att han nu kan vara glad, ty han har blifvit herre öfver sig sjelf och skulle sköta sig så, att ingen kunde komma och säga att han gjort något ondt. Nej, nu skulle han vara säker på att ingen kunde säga något ondt honom och att han var lika god som någon annan. Men det är just den farligaste ställningen i verlden för en menniska, när hon är så, och det kommer derhän med henne, att hon tycker sjelf att hon är god, fast hon har så mycket med synd kvar, ty det var ju bara de stora synderna som hon lade bort. Men hvar skall hon på domedagen lägga alla de små synderna? Kanhända kvar i någon vrå af verlden. Men om du gömmer dem aldrig så noga och aldrig mer tänker på dem medan du är kvar på jorden, så komma de likväl fram en gång då du skall göra räkenskap för din handel och vandel på jorden, när du kallas fram för Kristi domstol, der allt skall uppenbaras, och der får du sjelf svara för hvad du gjorde medan du lefde. Få se då om du är lika god som någon annan, därför att du lade bort de gröfsta synderna och nu blott har de små att svara för, men äfven dessa äro inför domaren medräknade, och hvad vill du nu göra, när det är för sent, Nu må du ångra dig aldrig så mycket, att du icke bar fram *alla* dina synder till honom, nu är det för sent, evigt för sent. Vill du bli himmelens arfvinge och delaktig i alla dess

sköna och ädla skatter, — gå då fram till Jesus med hela din nöd, stanna icke, utan gå till korset och lägg vid dess fot ned din syndabörda, bed Jesus om hjälp och du skall finna sådan som räcker till i lifvet och som håller att dö på.

Nu skola vi återkomma till den förkrossade fången. Hans ställning är alldeles densamma. Han har ej fått någon tröst eller frid i sitt hjerta, han är lika orolig, lika fridlös, lika olycklig. Felet dertill var, att han icke ville fram till Herren, han blygdes för att bekänna alla de brott han begått mot Gud, och alla de stölder och felsteg han gjort mot människor. Han beder med tårar i sina ögon, han darrar i sin kropp för syndens lön skull, Han vill ej dö nu, förlorad, han vill bli frälst, vill hafva frid med Gud och, om möjligt, äfven med människor. Hans sträfvan efter att få en stor kassa tills han blir fri, brydde han sig ej mera om, arbetet blef ringa, han var orolig både natt och dag, och nattvakten kunde höra hans suckan, qvidan och bön. Så hade han fortfarit 14 dygn, och dels genom detta, dels därför att han ej kunde äta, var hans kropp till ytterlighet svag. De ord predikanten gifvit honom till tröst kunde ej hjälpa honom. Nu skulle predikanten åter en söndag predika förmaningens, varningens och tröstens ord. Men hvad skulle han predika, för att det skulle kunna bli till nytta för *alla* fångar inom fängelset. Många behöfva en straffpredikan, andra, som äro stillastående och tänkande behöfva få en större syn på sina synder, och så till sist den olycklige N. N. som behöfde tröst, något fäste vid hvilket han kan trygga sig till, det var mycket för predikanten att tänka på, så att hvar och en af fångarne fick något, och predikanten var ej af Gud öfvergifven, det förråd han brukade hemta utur, tog ej så fort slut. Och orden kommo i den rätta riktningen, så att de gjorde verkan i flera hjertan så att de fingo reda på hvart de skulle gå för att finna Jesus. I bibeln skulle de finna honom, i bönen skulle han samtala med dem, vid korset skulle de ned-

lägga sin syndabörda, i Jesu blod skulle de få sin rening, genom Jesu död skulle de få lif och af Jesu uppståndelse skulle de också få uppstå med honom till ett högre lif efter detta. Genom att Jesus nedsteg till helvetet och blef herskare öfver dess makt, så äro vi befriade derifrån, och genom att Jesus uppfor till himlen, så ha vi också förhoppning om en himmelsfärd, nemligen vår sista resa. Då, när döden kommer och hemtar oss, måste vi följa med, hvart det än bär — till himmelriket eller dödsriket. Derfor att Jesus for till himlen och der beder för oss, kunna vi få nåd genom hans förbön hos sin Fader; du kan bli fri från synd och död, nöd och sorg, pina och qval, gråt och tandagnisslan, och du kan i stället få rening i Jesu sår, bli ett Guds barn och derigenom njuta frid, glädje och sällhet i tid och evighet.

Genom dessa ord, som predikanten uttalade till fångarne, gjorde att 2 fångar började söka räddning för sina själar. Och äfven på N. N. gjorde predikan intryck, han fick också några ord från predikantens mun, genom Guds kraft, sig till styrka och stöd för sin vacklande tro. Han fick höra att det fanns en hamn för dem, som seglade fel och ej kände kursen på det stora verldshafvet, han fick upplysning om, att i den hamnen fanns en fristad för de skeppsbrutna, der alla förlorade kunde få fritt tillträde, och för intet få den medicin och den salfva, som behöfdes till deras sår, föda som var dem närande, kläder för hvar och en, färdiga och passande, rum för dem att bo i, pyntade och obesmittade.

Möblerna i cellerna äro ej af det finaste slaget, och icke finnas det många sådana heller. Sängen, som är af jern, tjenstgör äfven som bord, på så sätt. att då den är nedfäld finnes det ett par bräder fastskrufvade vid densamma, som, då sängen slås ihop, komma att ligga öfverst och på så sätt bilda bordet. Så finnes det en stol med tre ben, fastgjord vid väggen. I ett hörn vid dörren står en fyrkantig möbel inneslutande en sten-

bunke, der all orenlighet samlas, och som tömmas en gång om dygnet. Vidare är i ena hörnet uppspikad en trekantig brädlapp, hvarpå de böcker, som finnas i cellen, ligga. Mera i möbelväg finnes ej, endast en mugg och en sked. Hvem som helst kan göra sig en föreställning om huru det kan kännas att vistas i ett sådant rum i årtal, utan att under så lång tid få se någon vänlig blick.

Den mat, fångarne få, göres i ordning i köket, ställes ut i korridoren, eller rättare den gång, der vakterna passera, utanför hvarje celldörr som vakten öppnar och fången får taga in, hvarefter dörren åter stänges. Fångarne få äfven en stund hvarje dag hemta frisk luft å en gård invid fängelset, omgifven af ett högt plank, så att de ej kunna se hvarandra, ej eller rymma; dessutom har vaktkonstapeln fri utsigt öfver dem, från en platform. När fångarne skola lägga sig gifves dertill signal med en klocka; de kläda af sig, lägga kläderna på stolen, hvarpå den uttages ur cellen och ställes i gången, för att på morgonen åter intagas.

Men vi återgå till fången. Han har nu blifvit lugnare, så att han kan sofva om nätterna, äta något och äfven arbeta. Han hade, som sagdt, efter tre veckors orolighet blifvit bättre.

Han var förlorad — af syndaminne
hans själ, hans hjerta och hela kropp,
de börja darra, hans hårda sinne
har börjat på nu att mjukna opp.

Af predikanten så fick han veta
den väg som leder till lifvets flod,
och ej bland syndens orenhet leta —
nej, rentvå själen i Jesu blod.

»Det är det enda som dig kan hjälpa,
om du till honom nu genast flyr.
Han vill dig väl, vill dig icke stjelpa,
tänk — du kan dö innan morgon gryr.

Du skall få ångra att du ej flydde
den dag du kallades till din Gud,
att icke kärlekens röst du lydde,
och nådens milda och sköna bud.

Vill du ej öppna för Gud ditt hjerta
så stänger också han till sin dörr.
Se'n må du lida af ständig smärta
och ångra att du ej öppnat förr.

Se'n får du ohörd om hjälpen tigga,
ty sådan finns ej för dig att få,
din tid är slut och du får nu ligga
i pinorummet — dit du får gå.

Der får du ångra att du ej trodde
de ord som här du har läst och hört,
och ej löd stämman som i dem bodde,
som dig till Jesus så gerna fört.

Du börjar sedan af eld förtäras, —
— du kunnat göra ett bättre val —
Af tandagnisslan du jemt förfäras
och många andra afgrundens qval.»

O, vänner. tänken på dessa orden,
som jag har skrivit för en och hvar;
gör upp er skuld som I ha'n på jorden,
när tid och stund en hvar dertill har.

Ty tiden kommer — den stora dagen,
då Jesus kallar dig inför sig.
Är du för honom då ock rentvagen,
så blir det glädje för Gud och dig.

Den sista predikan tycktes liksom hafva gifvit N. N. några säkra förvissningar om, att äfven han, så syndig som han var, ändå kunde få komma till Jesus, fastän han under den förflutua tiden, sjelf tyckt att han gjort för mycket illa, och trodde sig ingen nåd kunna få, han kunde ej tro att det fans förlåtelse för alla synder; för öfrigt hade han aldrig haft något förtroende för någon prest, och derföre hade det samma inverkan äfven här. Under dessa 3 veckor hade han ju bedt till Gud så myc-

ket, men utan någon hjälp. Han sade därför till predikanten en dag innan sista predikan hölls i fängelset, att han nog trodde sig evigt gå förlorad. Predikanten sade då till honom: »du är mycket syndig, det vet jag och äfven andra och det vet du nog äfven sjelf, annars hade du nog ej blifvit inspärrad här. Visserligen kan det stundom hända att någon blir oskyldigt dömd, men du, min vän, är sjelf vållande till ditt lidande, du har sjelf, öppet inför mensklig domstol, erkänt dina brott; och om du skulle komma inför Guds domstol i samma ställning du nu är, så skulle du äfven der, inför denna domstol dömas skyldig som missgerningsman, så att du kan verkligen säga att du är förlorad till både kropp och själ; och vill du icke bättra dig, så blir du evigt förlorad. Men ännu finns det *en* möjlighet för dig att bli räddad, och den är, att du på allvar söker Guds och människors förlåtelse. Och därför råder jag dig till sist i dag, att du med innerlig, uppriktig hjertas bön, med alla dina synder, missgerningar, fel och brister kastar dig i Jesu öppna famn, hvarest du får mottaga frid i ditt hjerta, ro i din själ, styrka i din kropp, och bättre utsigt för dina återstående dagar på jorden, och en evig glädje efter döden. Det är just hvad jag vill önska dig, min vän.»

Efter detta blef det mer ljus för N. N. Han såg i Guds ord att alla som vilja kunna bli frälsta, och han tycktes, menskligt att döma, fått mottaga Guds nåd och förlåtelse, han var sig ej mera lik, han var nu så glad, så vänlig mot sina öfvermän, lydig i allt hvad han blef befald att uträtta, skötte sitt arbete med stor noggrannhet — han blef på en gång en helt ny människa, mot hvad han hade varit; han blef omtyckt af sina öfverordnade och i synnerhet af predikanten, det blef en glädje för dem att emellanåt titta in i cellen och säga honom några uppmuntrande och tröstande ord. Så gick det en tid framåt och alla som kommo i beröring med honom funno att han var en troende man.

Hvad de andra fångarne, som jag förut nämt om, angå, förblefvo de sig lika — de ville ej bekänna sina synder, ej öfverlemna sig i Guds mäktiga hand. De kände nog stundom i sina hjertan att de voro förlorade och behöfde fly synden och blifva Guds barn, och det ryste i deras hjertan, när de fingo påminnelse om att evigheten väntade dem när deras lif snart skulle slockna. Men så fort en sådan ångeststund var förbi, eller ett par dagar derefter flytt, glömdes alltsammans, då blef det åter dödt i hjerterummet, lika tyst, lika mörkt.

Nu är det ju lika mörkt och tyst derinne
 som det fordom var,
 inga synder, sorger de sig mer påminne,
 allt ondt blott fanns qvar.
 Om du hör nådarösten, gå dit den kallar dig,
 ty den, som detta gör, skall aldrig ångra sig.

N. N. är lika glad; han arbetar och sjunger psalmer tyst för sig sjelf, emedan det inom fängelset är förbjudet att föra det minsta buller eller ljud. Blott genom att lyssna vid dörren kan man höra hans röst, psalmer, sjungna till Guds ära. De händer, som begagnades vid grofva brott, äro nu hopknäppta och upplyftade mot himlen i en andäktig bön till Gud, tackande och lofvande honom för den nåd och förlåtelse han fått; hans förr efter brott forskande ögon äro nu sökande i bibeln efter de löften, som der gifvas honom; de öron, som förr lyssnade efter sönderbrytande lås och regler efter om någon skulle komma och gripa honom, lyssna nu efter Guds ord, när detta af någon förkunnas, och tankarne, som förr voro riktade på huru han skulle åtkomma andras egendom, äro nu fästade på hur han skall behaga Gud och göra människor, som han bedragit, rätt, då han kommer ut igen, och i någon mån återställa det förskingrade. Så riktade äro nu hans tankar. Och vid tanken på det arf som är honom beredt deruppe, glädes han i sitt hjerta, och han tackar ofta Gud, för det han kom i fängelse, ty hade han ej kommit dit, hade han dött i sitt synda-

lopp och gått förlorad, men nu kunde han lefva lyckligt och dö saligt.

Nu hade fängelsepersonalen den bästa förhoppning om honom. Alla tyckte synd om honom nu, sedan han blifvit så förändrad, att han skulle vara så instängd. Men hvad skulle de göra. Ute kunde han ej få arbeta, ty det var af fångvårdsstyrelsen strängeligen förbjudet för sådana fångar, det var därför ej så godt att på något sätt lindra hans straff, eller göra hans tid något lättare. Men om en menniska vill hjälpa den andra, kan hon göra mycket, och så blef det äfven här. Den fängelsedirektör som på den tiden fanns i Eskilstuna var en mycket snäll och rättvis man, som lindrade fängeselifvet mycket för honom. Han lindrade det så till vida, att han lät honom få hugga ved i källaren, hvilket var för honom både godt och nyttigt, ty han fick ju här ett arbete som ingen af de andra fångarne erhöll, och det kändes dessutom behagligt att få arbeta så att han fick svettas. Han fick äfven deltaga vid matutdelningen till de andra fångarna, göra deras matkärll rena samt elda, hvarför tiden nu gick raskt undan. Han fick äfven ett annat åliggande, nemligen att skura golfven öfverallt inom fängelset: celler, vaktrum, tvättrum, trappor, korridorer, stora förstugan, badrummet, tamburen till expeditionen samt direktörens kök. Han var visserligen ovan vid sådan sysselsättning, men som han var villig lärde han sig snart äfven detta, och han fick till och med beröm därför af direktörens fru, som yttrade, att så rent hade ingen förut skurat. Detta glädde honom, och han blef ännu ifrigare. Äfven befälet tyckte det var roligt att se med hvilken omsorg han plaskade och tvättade öfverallt der det behöfdes. Så gick, som sagt, tiden för honom ganska fort, och det gör den för hvar och en, som med lust och allvar sköter sin syssla, Jag, för min del, tycker det åtminstone, ty jag har nästan för hvarje dag fullt upp att göra. Jag är nemligen, under afbidan på någon annan plats, anställd hos en konsul i Helsingborg för att sköta och köra ett

par hästar. Jag vet dagar, som jag ej kan hinna uträtta så mycket jag ville, och då går tiden fort, när man har brådt. Så var det nog också för N. N. när han skurade, tiden gick fort sin kos, qvällen kom och inne i cellen fick han njuta den hvila, som kroppen så väl behöfde, äfvensom hemta styrka för själen i Guds ord samt afbedja den syndaskuld han för dagen åsamkat sig, och fri från allt, nedkallande Guds beskydd öfver sig och de sina, somnar han godt. När morgonen randas tackar han åter Herren som under natten beskyddat honom för allt ondt och låtit honom upplefva en ny nådedag samt nedkallar Guds kraft för denna dagens behof, styrka och mod att kunna möta de frestelserna. Tillika tackar han Herren som med sin kraftiga hand hjälpt honom upp ur den syndens och lastens dy, hvori han var så djupt sjunken, och beder att han hädanefter äfven vill bevara och leda honom.

Sådan är han nu till sinnes den förr så grofve syndaren med det illa beryktade namnet N. N.

Men nu höres från många håll: N. N. som kom i fängelse för de der oxstölderna, han har blifvit läsare där, men det är väl inte mycket att tro på, ty när han åter blir fri, så blir han nog densamme igen. Det kan väl hända att han ej tar oxar flera gånger, sade en man som jag talade vid, ty det var otur för honom, Men han kan väl ändra sig så mycket att, när han blir fri, han ej tar större djur än kor och kalfvar, ty det är mycket bättre att vara utan mjölk hela dagen, om det också skulle vara den enda kon på platsen, än om han kommer och tar det som så väl behöfs vid skörden. Det vore ej angenämt att som kamrat ställas i oket tillsammans med den qvarlemnade oxen, ty kraften svarar ej lika emot, därför vore det bra, om han ändrade sig så mycket, att man kan få hafva sina oxar i behåll, tills man behöfver dem, och då sjelf få begagna dem till sin egen nytta och för egen räkning.

Nog har han handlat illa, men dömen ej för hårdt,
han nu sitt straff får lida i sorg och jemmer svårt;
du är också en brottsling inför vår herre Gud,
ty du går stolt på jorden och lyder ej hans bud.

Men detta kan ej räcka för dig i evighet,
ty Herren bort dig kallar, du detta märk och vet,
då döden dina ögon en gång tillsluta får,
och du för Herren Jesus, vid domen också står.

Och räkenskap för honom du der får göra då,
hur du de buden hållit, du i hans ord sett stå,
om du din nästa älskat, och Gud utöfver allt,
och uppfyllt allt som Herren din Gud har dig befallt.

Jag, för min del, håller visst icke med den här fången, eller någon annan, men — det vill jag dock säga — dömen ej någon frigifven fånge för hårdt, ej heller en sådan som ännu sitter kvar i fängelset, ty det är endast Gud som derom dömer, och icke du, människa, som sjelf är så brottslig och felande i allt; tänk dig, om du skulle sitta i fängelset i årtal och icke få träffa en enda af dina anhöriga eller vänner, utan sitta ensam i din trånga cell utan en enda vänlig blick, blott tystnad och tomhet. Och till råga på allt, när du lidit ditt brott, försonat dig med samhället och åter kommer ut i världen, huru svårt, ja, nära nog omöjligt är det icke att erhålla plats eller arbete. Om du än bedyrade aldrig så mycket att du hädanefter skulle bli en ordentlig människa, blott du fick arbete, men det ändå icke lyckades, nog skulle det djupt såra dig.

Derför — om ni skulle sammanträffa med någon frigifven fånge så, om det står i eder makt, hjälp honom, skaffa honom bostad hos någon god människa, helst hos en troende kristen, ty han behöfver upprättelse, både andlig och lekamlig, såra aldrig för det han fallit, utan var mild och barmhertig, ty en sådan stackare har nog svårt ändå på många sätt genom att höra smärtsamma, pinande ord. Gör ungefär som Jesus gjorde med den botfärdige rövaren.

Tänk och begrundade detta, ty du kan sjelf, innan du dör, behöfva dina medmänniskors hjälp; det finnes ingen ännu till jorden född, som på egen hand kunnat reda sig. När du vet detta, hvarför skall du då vara så hård mot din fallne medbroder, han kan kanske blifva en god och nyttig medborgare. Det kunde hända att Gud kunde förskjuta dig, och huru förfärligt skulle det icke vara att blifva förskjuten af honom, som från din första dag varit din hjälpare, blott för en så ringa sak som att göra din fallne medbroder en kärlekstjenst. Förskjut därför ingen fånge, utan bevisa honom så många välgerningar du kan och Gud skall äfven belöna dig.

Var barmhertig, mild och tålig,
se till nästan och hans nöd,
och förskjut ej någon från dig
och var så intill din död.
Då skall du till sist få lönen,
för du gjorde det Gud böd;
då du lyssnade till bönen,
från den som var stadd i nöd.

Du skall derigenom finna, att du blir mera glad och ditt samvete säger dig att du gjort en god gerning. Lyd derföre den rösten så skall dig väl gå i alla dina lifsdagar, och efter döden en lysande lön för ditt besvär, att hjälpa en i nöd stadd medmänniska. Man kan göra mycket godt för en annan människas glädje och trefnad om man blott vill befrita sig derom. Om du ej i materielt hänseende kan hjälpa en fallen, så kan du åtminstone uppmuntra honom, gifva honom ett kärleksord, bevisa att du har ett hjerta för honom o. s. v.; det är på sin plats att du gör hvad du kan, mer fordras det ej af dig.

Nu började det att lida till fångens befrielse ur Eskilstuna kronohäkte, och han fröjdar sig öfver att han ännu en gång är fri och åter får utträda i Guds fria natur med annat sinne och andra tankar, för att

Prospekt

Öfver den ryska kyrkans församling, som har
med konungens tillstånd, den 20:a
Mars 1812, utgitt ett prospect.

"Trädgårdsmästarens Ryska lit och gertingar."

Den ryska kyrkans församling, som har
med konungens tillstånd, den 20:a
Mars 1812, utgitt ett prospect.
Trädgårdsmästarens
Ryska lit och gertingar.
Den ryska kyrkans församling, som har
med konungens tillstånd, den 20:a
Mars 1812, utgitt ett prospect.
Trädgårdsmästarens
Ryska lit och gertingar.
Den ryska kyrkans församling, som har
med konungens tillstånd, den 20:a
Mars 1812, utgitt ett prospect.
Trädgårdsmästarens
Ryska lit och gertingar.

Gustaf Pettersson

1812

Prospekt

öfver den rysansvärda lefnadsbeskrifning som härmed kommer att utlemnas i omkring 20 à 25 16-sidiga 12-öres häften, under namnet

”Trädgårdsmästaresonens rysbara lif och gerningar.”

Detta arbete kommer förvisso utan tvifvel att blifva ovanligt omtyckt, därför att författaren skrifer så tydligt och klart samt redogör från det ena till det andra, så att allmänheten lätt förstår innehållet.

Författaren redogör i föreliggande arbete om en man, som är honom personligen bekant från hans åttonde till och med tjugonionde år, huru han i allahanda grofva laster och brott under denna tid lefvat. Redan som barn började han föra ett mycket tygellöst lif, tills han slutligen blef en afsky för alla.

Det omtalas här, huru denne man arbetat än på den ena, än på den andra platsen, varit utsatt för många svårigheter, slagsmål och blodiga uppträden, sjukhus, inrättning, stölder vid olika tillfällen, häktad, rymd men åter fasttagen, hans lif i fängelset i Eskilstuna och huru han der blir troende, upptäcker en hemlighet som han anmäler, samt huru han lefver efter sitt frigifvande, fängelsepastorns gripande predikan på juldagen och huru den verkade på fångarne.

Dessutom kommer att införas i detta arbete omkring 200 poetiska verser, af författaren sjelf diktade.

Till sist införes en berättelse om en fallen qvinna under åren 1882—83, äfven den mycket gripande.

Arbetet hvilat på religiös grund, och således passande i såväl rika som fattiga hem.

Utkommer med ett häfte hvarje vecka.

Helsingborg 1897.

Gustaf Pettersson.

Författare.

Fågelsångsgatan N:o 21, 2 tr. t. v.

Häftet 4.

Pris: 12 öre.

Trädgårdsmästarens

rysbara

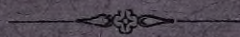
Lif och Gerningar.

Författad

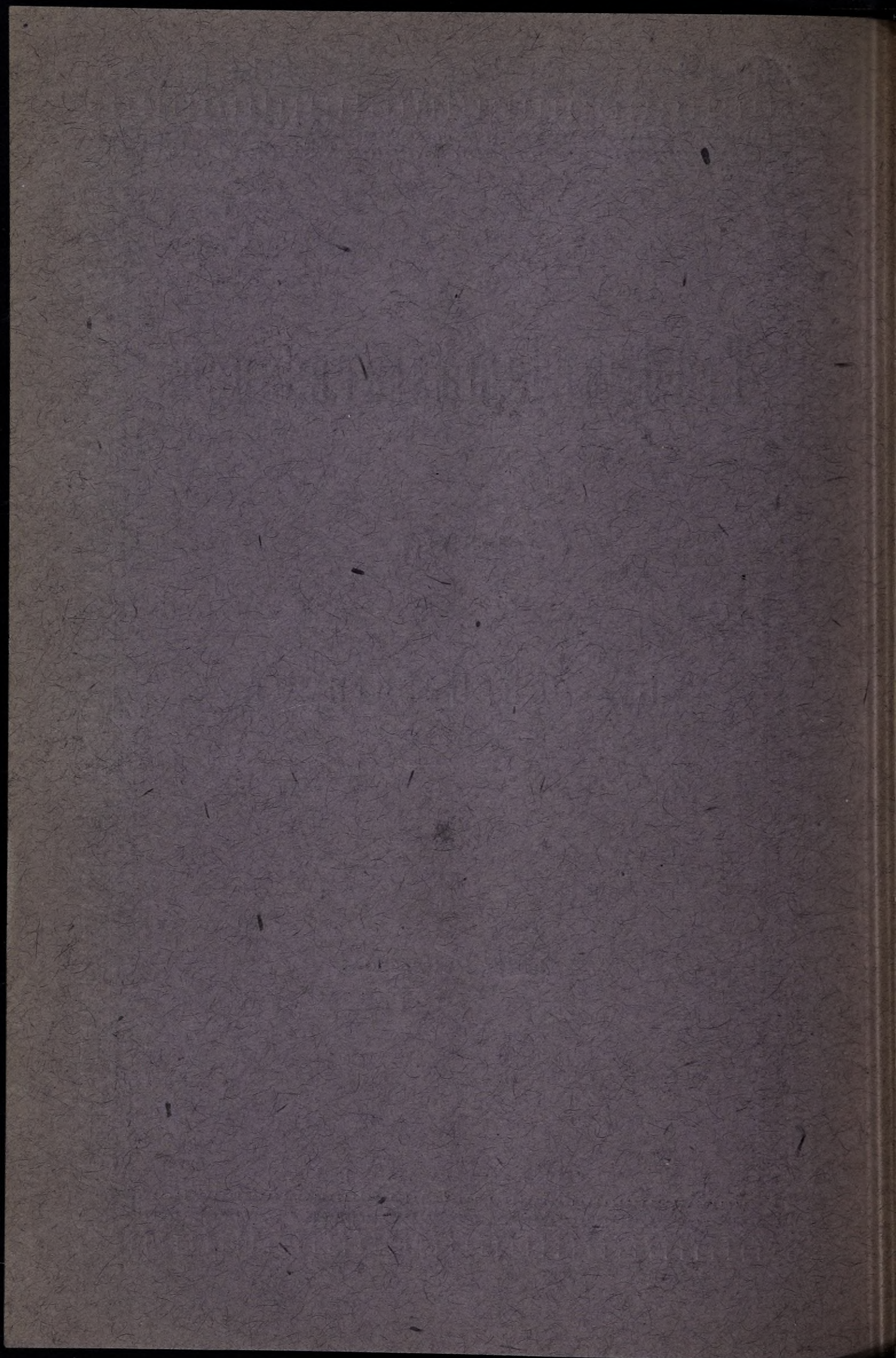
af

Gustaf Pettersson.

Helsingborg 1897.

Schmidts Boktryckeri-Aktiebolags tryckeri.

ställa sin återstående vandring på jorden till Guds ära och sina medmänniskor till nytta och glädje. Tjenstepersonalen hade den bästa förhoppningen om honom, och tror fullt och fast att han skall blifva en bra och nyttig människa. I de flesta fall när en fånge blir fri, dröjer det ej länge förr än han återkommer, orsakadt dels genom slagsmål, dels genom andra dåliga uppträden. Tjenstgörande polisstyrkan i Eskilstuna har mycket att göra och har på senare tiden måst ökas; men ändock förekomma ibland rätt svåra uppträden och blodiga slagsmål. Staden sluter inom sig en mängd stora fabriker för tillverkning af stål- och jernarbeten, såsom statens gevärsfaktori, Munktells samt flera andra mekaniska verkstäder äfvensom åtskilliga andra större och mindre fabriker för finare stålarbeten såsom knifvar, saxar m. m. Arbetsstyrkan å alla dessa fabriker uppgår till flera tusen personer. Nästan i hvarje gård finnes desstom en liten verkstad, som också sysselsätta en mängd arbetare och af stadens manliga innevånare äro flertalet mekaniska arbetare, beroende på, att sönerna redan från unga år få vistas i verkstäderna och deltaga i det ganska ansträngande arbetet, för att sedan vid äldre år träda i faderns fotspår. Så går det flera släktled igenom. Naturligtvis är det klart, att bland en sådan massa arbetare finnes mycken nöd och elände och fattigdom inom familjer. Vid en sådan makes bortgång, der flera oförsörjda barn finnas, har den efterlevande makan svårt att försörja sig och barnen. Man får därför ej förundra sig öfver om i ett hem der inkomstkällan utsinat, sorg och tårar äro ständiga gäster. Jag vet hem i Eskilstuna, som, om ni, mina vänner, kunde kasta en blick derin, skulle med förskräckelse och bäfvan vända eder bort; I sågen der en blek utmärglad qvinna och en skara trasiga, uthungrade barn i ett litet osundt kyffe. Orsaken till detta elände är mången gång sjukdom eller arbetslöshet, men i de flesta fall är det dryckenskapens demon som sköflat det kanske förut trefliga hemmet. Det är så vanligt att när

mannen supit upp sin sista slant och pantsatt hvad som fanns af värde i hemmet, åter kommit till besinning och ånger, vill återgå till sin förra plats, men då är arbetet kanske upptaget. han söker på ett annat ställe, men får samma svar eller också att endast ordentliga arbetare kan antagas; maskinerna kunnat ej stå stilla medan arbetarne vistas på krogarna i flera dagar. Nu för tiden mottagas endast nyktra och pålitliga arbetare.

Om denne man, då han hade arbete och ett godt hem, sparat sina pengar i stället för att nedlägga dem på krogen, hade han, om han händelsevis blifvit utan arbete för någon tid, derunder med dessa medel kunnat skydda sig och sin familj från nöd, och ej behöft pantsätta sängkläder, gångkläder, möbler m. m.

Jag har sett många sådana hem, och hvar och en som vill vara ärlig i sin öfvertygelse, måste medgifva att min beskrifning är sann, att i de hem, der dryckenskapen kommer in, sköflas det, och blifver så förfallet, familjen så plågad, att den ej känner igen vare sig sjelfva eller hemmet, mannens kraft blir bruten, helsan har flytt sin kos och i stället för glädje är bitterhet, sorg och fattigdom.

Hemmen dryckenskap förstör,
lånkontoret tar dess bo.
Krögarn sedan resten gör —
tager lugn och sinnesro.

Någon glädje finns ej mer
I det förr så lugna bo,
Fattigdom, sorg och besvär
utbytts emot kärlek, tro.

N. N. lefver nu i stilla undergifvenhet för Gud, och hvar och en, som kommer i beröring med honom, kan öfvertyga sig om att han verkligen är en ny människa, omskapad, ett troget Guds barn. Han ser lycklig ut, är alltid glad, nöjd med sitt straff, sjunger och läser, är undergifven och tålig, med ett ord, det är en glädje att se honom nu mot förr. Äfven kroppen är fyllig och icke

mager som förr. Han har också kunnat få mera mat, än någon annan, ty den mat, som blef kvar i skålarne, sedan fångarne ätit, kunde han lätt få tillfälle att äta. Orsaken är, att de fångar som hafva några dagar att aftjena för böter eller mindre förseelser äta ej något vidare af fångmaten, utan den är nästan orörd. Just denna mat åt N. N. och ingen afundades honom den, men han blef kraftfull och stark på nytt igen. Många gånger har han af goda människor blifvit upphjelpt, fått snygga kläder och en ordentlig kropp, men straxt derpå har han varit totalt ruinerad. Men nu är han, som sagdt, både frisk och stark och har arbetat sig till en liten summa penningar, så att han, när han blir fri, kan köpa sig kläder och ändå ha något öfver att försörja sig med; vistelsen i fängelset har, på den sista tiden, varit för honom en mycket god skola.

Han har fått veta hvad synd vill säga,
och hvad de lida, som den begå.
Nu är han frälst, och kan lugn få ega,
fast han i synden har lefvat så.

Men för de stölder som han utöfvat,
ifrån sin nästa — han domen får,
och för de oxar som han bortröfvat
så lyder domen på tvenne år.

Nu är han fången och straffet lider
för alla brott som han har begått:
och långa timmar han ensam bider,
i trånga cellen — o hårda lott!

Det är ej skönt att i häkte hvila,
men ändå måste han stanna kvar,
till tvenne åren sin kos får ila,
då han sin frihet ju återtar.

Och i den skolan har han nu fått lära sig många goda och för honom nyttiga saker; han fick lära att känna sig sjelf, se hvad följder brott kan medföra, han fick se hvad synd mot Gud är och sin egen ringhet utan Guds hjälp: Han fick förnimma att han behöfde fly till

Gud, bedja om nåd för alla sina begångna brott, om han ville blifva en bättre människa och ett Guds barn, han fick veta till hvem han skulle fly, till Jesus, som kom till jorden för att gifva de fångar frihet, som ropa derom, och han, som predikade ett behagligt nådens år, och detta passade nu för honom att mottaga, tyckte han sjelf, därför tog han Jesus på orden, då han säger: om dina synder vore blodröda, skola de varda snöhvita, och om de äro rosenröda, skola de blifva såsom ull. Detta såväl som ett annat ord: kom till mig, du affälliga barn, jag skall hela dig ifrån dina synder och icke mer komma dem ihåg, tog han till sig, och sålunda fick han nåd och förlåtelse af den barmhertige Guden, som sig gerna förbarmar öfver alla olyckliga.

Han fick nu också känna lidande för rättvisans skull medan han var kvar i fängelset. Jag har förut omtalat att han hade så mycket att göra ute i korridorerna, i köket, för att hjälpa till. Han upptäckte nämligen en hemlighet.

Men först en annan sak. En skomakare satt häktad i Eskilstuna, och fick arbeta i sitt yrke. Han arbetade flitigt och hade mycket arbete, som erhöles från staden genom annonser i stadens tidningar, ty arbetet blef billigare och likväl bra gjordt.

En tjänsteman fanns inom fängelset, som mottog allt fångarbete, uppgjorde priserna, som inskrefvos i en bok när arbetena voro färdiga och aflemnades till egarne. Men de rätta betalningssummorna blefvo aldrig införda. Det var mycket illa gjort af denne man, synnerligast som allt gick till bränvin, som han var stor älskare af. Han hade dock så stor lön, att han ej behöfde bedraga fångvårdsstyrelsen och fångarne på deras förtjenst.

Alltså, när det skrefs in en mindre summa än som mottogs för arbetet, fick naturligtvis också fången mindre i sin bok.

En skraddare fans äfven inom fängelset, insatt i cellen bredvid N. N:s. Till denne skraddare gick ofvan-

nämnde person, en vaktkonstapel, dagligen in med mat, kaffe m. m., hvartill han dock ej egde rättighet, och skräddaren mådde pråktigt. Men tiden gick och ingen anmälde denne konstapel. Under den mörka årstiden, när lampor användes i cellerna, var det konstapelns pligt att vid visitationen om qvällarne släcka dem när han stängde dörrarne, men hos skräddaren fick den ofta brinna till dess han sjelf släckte den.

Jag nämnde att N. N. fick lida för sin rättvisa när han blef troende. Han började att tänka på hvad det skulle betyda att ej alla fångar hade det lika. Skräddaren fick hvad han ville, men andra stackare fingo ej köpa annat än tort bröd eller kanhända någon gång en mjuk kaka. Han funderade på att höra efter hur det hängde ihop härmed, ty han förstod att konstapeln handlade godtyckligt, och lagen borde väl följas i ett sådant hus som detta, hvadan han tänkte fråga predikanten derom då han besökte honom; detta gjorde han också, och predikanten tillsade honom att anmäla det till direktören fullkomligt sanningsenligt och ärligt, allt hvad han visste, »och», tillade han, »håll ej undan något, ty Gud, som ser i det fördolda, han vill att allt ondt skall uppenbaras och straffas, men öfverväg först saken noga.»

Ja, han måste anmäla den, tänkte han; papper hade han redan fått af predikanten för detta ändamål. Han satte sig på stolen och började fundera på hvad och huru han skulle skrifva. Han fattar pennan, men lägger den åter, går bort i ett hörn, knäfaller der och beder Gud om upplysning i den svåra saken. Sedan sätter han sig åter till sin skrifning, och nu har han fått mod att börja sin angifvelse, och så lemnas det till direktören. Under två dagar hör han ingenting af, men så kommer en konstapel och tillsäger honom att genast gå upp på expeditionen. Han medföljde genast, ty han tänkte att direktören hade något för honom att göra. Inkommen på expeditionen fick han se direktören, uppsyningsmannen för fängelset m. fl. sitta omkring ett stort bord, och äfven

den af honom anmälda vaktkonstapeln fanns der. Det dröjde ej länge förr än han fick reda på hvad det var fråga om. Uppsyningsmannen frågade direktören om det var denne fånge som visste så mycket, hvartill direktören jakade. Uppsyningsmannen steg upp och gick fram till honom och frågade om han hette N. N. »Ja, så heter jag», sade han. Åter frågade han om fången skrifvit det papper som lemnats direktören och som han nu visade honom, hvartill fången svarade ja. Han satte sig åter ned och skref något, hvarpå han åter frågade fången om han stod fast vid den anklagelse han skrifvit mot en af fängelsets konstaplar, hvartill N. N. svarade med bestämd ton, att han står fast vid hvad han skrifvit och att det var sanning. Konstapeln, som stod en bit derifrån, skiftade färg och nästan gnisslade med tänderna, så ond och förtretad som han var på N. N. för det han ställt så illa till för honom, men han måste tåga. Åter skref han något, hvarefter han yttrade: »jag förstår sannerligen icke detta; hur har du kunnat få reda på så mycket som här står skrifvet, då du, som straffarbetsfånge är inlåst hela dagen, med undantag af den stund då du tar din promenad, och då det dessutom går vakt öfver dig förstår jag ej hur det hänger ihop med det här. Kanske direktören kan förklara saken för mig och låta mig få reda på hemligheten. Det måste vara tjenstemannafel eller också dikt af fången.»

Direktören reste sig upp och svarade: »Hemligheten är den, att denne fånge, när han kom hit till fängelset, var han en mycket svår människa; han har blifvit dömd till 2 år för det han gjort inbrottsstölder och röfvat 3 st. oxar. Men under den tid han varit här, har han blifvit en helt annan människa, han är nu, hvad jag tror, ett Guds barn. Och den senare tiden har visat detta, jag sjelf som direktör för fångarne har sett prof derpå. Jag måste också naturligtvis bära ansvaret om någon skulle rymma härifrån. Profvet, som jag nämnde bestod deri, att jag tyckte synd om fången som skulle sitta här i hela

2 år och icke få komma ut mer än då han gjorde sin promenad i fånggården, därför, när jag såg och hörde huru förändrad han var i sitt inre, tog jag honom ut ur hans cell för att skura inom fängelset och i vaktrummet. När det så gått en tid fick han äfven skura köket, fönstren stodo öppna och fången hade, om han velat, lätt kunnat fly härifrån, men det har han ej gjort och gör det ej heller, derom är jag öfvertygad, ja, fullkomligt säker, för än han blir fri härifrån. Tillika har han delat ut mat till de andra fångarne, sopat, diskat, ja, han har gjort litet af hvarje här på senare tiden. Hvad angår denna skrifvelse, har han helt naturligt fått reda på detta under det han gått och ordnat än här och än der i fängelset. På annat sätt kan jag ej uttyda saken.»

Direktören satte sig åter, och uppsyningsmannen tänkte nu öfver hvad han hört. Sedan han samlat sina tankar, yttrade han: »det var en nyhet, som ingen förr sagt mig; är det han, den beryktade oxtjufven, som rymde från fånggevaldigern vid Flen station när han skulle häkta honom?» Direktören svarade att det var densamme som nu stod inför dem, och som nu lemnat anklagelsen mot konstapeln. Uppsyningsmannen blef helt förlägen öfver direktörens djerfva företag, att låta en sådan fånge, som var den svåraste förbrytaren inom fängelset gå ute på detta sätt, som direktören sagt att han fått göra, och sade därför: »hur kunde direktören våga att släppa in honom i köket för att utan bevakning och för öppna fönster skura; han har ju så lätt kunnat försvinna härifrån; det hade varit ett svårt fel från direktörens sida, och direktören hade sjelf kommit i stort trångmål. Jag skulle aldrig vågat göra det.»

»En människa kan falla,» svarade direktören, »men åter ångra sig. Så var förhållandet med den här fången. Han var djupt fallen i grofva brott och illa beryktad hvar han for fram. Men under den senare tiden han varit här, har han blifvit så förändrad i alla sina företag, så att ingen, som ej sett det med egna ögon, kan

tro det. Jag har varit vittne dertill och vet att det är sant, och tror fullt och fast, att han hädanefter aldrig skall göra sig skyldig till några brott. Derfor att jag var så säker på honom, lät jag honom vara ensam i köket, ehuru fönstren stodo öppna.»

Direktören hade rätt: fången ville icke fly, han visste att Guds ögon såg honom, att hans starka arm skulle straffa så att han åter gick förlorad.

När uppsyningsmannen hört direktörens svar, befallde han att fången skulle återföras i sin cell. Åter ensam funderar han öfver hur detta skall sluta och ångrar att han anmält saken för direktören, samt trodde att han skulle komma i svårigheter igen. Men så kommer det för honom att han ej fick vara orolig, ty han påminte sig, att Jesus, när han gick på jorden, äfven var hatad af alla, hvar han for fram, fastän han icke gjorde något ondt, men han var ändå tålig och undergifven, visste Guds vilja och rättade sig derefter. Att folket hatade honom bekymrade honom föga, men när han såg och hörde att de hatade Gud och hans lag, då uppstod en brinnande ifver i Jesu hjerta att straffa och tillrätta-visa dem, som ej ville lyda Gud och göra hvad han befallde. N. N. tänkte också att han måste lida för rättvisan, som nu troligen tog sin början, och han tröstade sig med den tanken, att kosta hvad det ville, skulle sanningen fram, det var Guds vilja och den måste efterföljas, huru det än komme att gestalta sig för honom. Han tänkte, att har man sorg och nöd att utstå här på jorden så, när dessa äro slut och man har kämpat sig igenom för att nå den bästa skatten — kronan och riket derofvan — äro alla sorger och bekymmer glömda, och, lyckliga och nöjda, strålande af glädje, i stället få stå inför Guds ansigte i det nya Jerusalem.

När han tänker på allt detta blir han åter glad och fruktar ej mer för angifvelsen, som de hålla på med på expeditionen. Det var ju en sanning som skulle uppenbaras genom honom; hädanefter skulle han hålla sig till

sanningen, och lefva derefter till sin död, lofvade Gud att vara honom trogen, när han nu fått hans nåd för allt ondt. Han säger ungefär sålunda:

Jag vill med krafter, håg och hjerta
dig, Herre, evigt höra till,
och fly till dig med all min smärta
och endast vandra dit du vill.
Du frälsat mig i fångahuset —
jag lefver därför glad i ljuset.

Ditt namn skall jag helt högt förklara,
du kärleks källa, djup och klar!
Låt mig en rännil från dig vara,
fördold, blott för dig uppenbar;
och en gång stå med fröjd dig nära,
bland skarorna af dina kära.

Ditt dyra namn, o Jesu, rista
så djupt uti mitt hjertas grund,
att det står kvar och ej får brista,
ej ens uti min sista stund.
Ack, låt mitt hela lif förklara,
att jag din egendom får vara.

Snart måste han åter upp på expeditionen. En konstapel infann sig för att föra honom dit. Denna gång var han dock ej så modfäld, och frågorna voro ej heller så vidlyftiga som förra gången. »Jag har nu hört», sade slutligen uppsyningsmannen, »huru du förr lefvat och huru du nu uppför dig här inom fångelset. Jag önskar af hela mitt hjerta att din förändring vore verklig och uthållig, ty då skall det gå dig väl när du blir fri — du har ej lång tid kvar — men du kommer att pröfva på hvad det vill säga att ha varit fånge. Många stickord och förnärmelser komma att såra dig, men du måste bära dem med tålmod och undergifvenhet för att kunna återvinna dina medmänniskors aktning och förtroende. Håller du endast ut, vinner du till sist. Många fångar, som liksom du varit här för stölder, ha under tidernas lopp lemnat sig i Guds armar och sålunda blifvit nya människor och sedan lefvat ordentligt. Det är glädjande att få höra

dylika underrättelser, ehuru sorgligt nog, ett stort antal fortsatt sitt vilda lif och åter hamnat här. Akta dig därför. Håll dig flitigt till Gud och lemna honom aldrig, så går det dig väl. Nu vill jag endast veta, huru du fått reda på denna anklagelse. Det måste bli redogjort, ty den som gör sig skyldig till dylikt, måste äfven svara därför, och här inom fängelset får ingenting passera som strider emot lag och instruktion, brottet må begås af den lägsta i tjensten eller den högsta; hvar och en skall sköta sin plats oklanderligt.»

Fången fick nu omtala hvad han visste samt trodde att det funnos flera som hade reda på förhållandet mellan skraddaren och konstapeln; »hvad jag meddelat, är sant», slutade han sin berättelse, »och jag tager ej ett ord tillbaka, ty sanningen skall jag hädanefter under hela mitt återstående lif följa.»

Uppsyningsmannen tyckte att han aldrig någonsin förr hade hållit ett så gripande förhör, der fången med så stor frimodighet och ifver, besvarat de framställda frågorna. Den anklagade konstapeln och andra som hörde hans frimodiga svar, gingo nog den aftonen derifrån med ett beklämdt hjerta, ty det var naturligtvis egendomligt att se och höra en straffånge så frimodigt försvara fängelsets lagar och på samma gång ödmjukt prisa och upphöja Gud.

Slutligen bjöd uppsyningsmannen honom farväl, bad honom att alltid hålla sig till sanningen och vara ärlig mot Gud, sig sjelf och sin nästa, hvarefter han återfördes till sin cell.

Den anklagade konstapeln hade under hela förhöret varit närvarande och hört hvad som riktats emot sig. Tankar trängde sig nog derunder på honom, huru han skulle reda sig vid det förhör som nu borde begynt. Men tiden var så långt framskriden, att det afslöts till påföljande dag. Senare på aftonen hörde tjänstgörande vaktkonstapeln att det talades i N. N:s rum; det var han som talade vid Gud och tackade honom för det han hjälpt

honom under förhöret och gifvit honom kraft i kampen för det rätta och goda, en kraft, som han äfven bad att få ega till lifvets slut. Det var något för konstapeln att lyssna till, ty det var nog den enda cell hvarest en sådan aftonbön gjordes.

Herrligt, att från englars boning
Jesus kommit för att ge
fångar frihet, nåd, försoning
om af nåd de derom be.

Och han sjöng af fröjd betagen,
då han såg Guds visa råd,
att han var af Gud upptagen
och fick lefva af hans nåd.

Nåd, som han ej förr erfarit,
och ej visste, hvad det var,
han har nu, som fånge, tagit
Jesus god till sitt försvar.

Dagen efter förut nämnda förhör inkallades den anklagade vaktkonstapeln. Förhöret började med att anklagelsen upplästes af uppyningsmannen, som derefter frågade konstapeln:

“Är det sanning som i denna anklagelse riktas mot konstapeln?”

“Anklagelsen mot mig är icke någon sanning,” blef svaret.

“Brukar icke konstapeln bära in mat till skraddarn som efter fängelsereglementet är olofligt?”

“Nej, det har jag icke gjort.”

»Har konstapeln någon gång burit kaffe in till skraddaren?»

“Nej!” svarar konstapeln bestämdt.

“Har lampan i hans cell blifvit släckt hvarje afton när visitation egt rum?”

“Enligt hvad jag vet, har lampan blifvit släckt hvarje afton vid visitationen.”

“Jag finner att ni motsäger hela anklagelsen.”

“Ja, jag motsäger den, ty den är fullständigt osann.”

En konstapel Rydh blef eftersänd och frågor ställdes till honom angående den anklagade konstapeln.

“Har konstapel Rydh sett om den anklagade brukade bära in något kaffe och mat till skräddare Lindberg, som här för stöld aftjenar sitt straff i cellen n:o 13; vet konstapel Rydh något om detta?”

“Ibland har jag sett att den anklagade har lemnat kaffe till honom, och han yttrade en gång till mig, att han tyckte synd om den gamle skräddaren, och därför gaf han honom kaffe ibland. Men om han gifvit honom någon mat utöfver den vanliga, det vet jag icke, ty jag har aldrig sett det.”

“Har lampan släckts hvarje afton när visitationen egt rum?”

“Ibland, när skräddarn haft mycket att göra, har lampan fått brinna, och sedan har han släckt den.”

“Är det nu ren sanning, som konstapel Rydh sagt mig här?”

“Ja“, svarade han, hvarefter han fick afträda.

Den anklagade konstapeln fick nu inträda.

Uppsyningsmannen yttrade: “Nu är det två som vittnat emot er, och i två fall är deras utsago lika, hur skall det nu gå? Lampan har ej blifvit utsläckt hvarje afton när visitation verkstälts, utan den har brunnit tills det behagat fången att släcka den. Kaffe har också konstapeln gifvit honom. När nu dessa två saker äro sanna, så är det antagligen också sanning, att ni olofligt gifvit honom mat?”

“Anklagelsen mot mig kan också tagas från en annan synpunkt“, genmälde den anklagade. “Och jag är oskyldigt anklagad.”

“Jag bryr mig icke om hur många synpunkter anklagelsen har“, svarade uppsyningsmannen. “Jag vill endast se den från den rätta sidan, och derefter kommer den nog också att tagas. Jag, för min del, tycker, att då konstapeln varit här i så många år, borde han väl

kunna känna till lag och instruktioner, hvad han får göra och icke göra, men här är motsatsen. Om nu den här gamle skraddaren, som fått låta lampan brinna, till dess det behagade honom att släcka ut den, hade satt eld på fängelset efter visitationen, hvems fel hade väl detta varit, skraddarens eller ert? Är ni slägt med honom, efter ni bevisar honom så mycken välvilja?»

»Nej», blef svaret.

»Hvad är då orsaken till, att ni var mera barmhertig mot honom än mot någon annan?»

»Det har jag icke varit.»

»Jaså, kanske konstapeln har bjudit *alla* fångarna på extra kaffe och mat. Det har kostat mycket!»

»Jag har varit lika mot alla fångarna och ingen har fått hvarken kaffe eller någon extra mat af mig.»

Uppsyningsmannen bad då direktören att hemta upp skraddarn för att förhöra honom.

Konstapeln fick afträda i ett annat rum, och skraddaren inträdde.

»Var konstapel —st inne hos Lindberg i går afton?» frågade uppsyningsmannen.

»Nej», blef svaret.

»Har han varit inne hos Lindberg i dag?»

»Nej.»

»Har —st någon gång gifvit eder kaffe?»

»Nej.»

»Stå ej här, karl, och ljug för mig en sak som jag vet har händt mer än en gång,» sade uppsyningsmannen bestämdt. »Bekänn och tala sanning, i annat fall kan det bli värre för Lindberg. Jag vill endast veta om ni fått något extra af —st. Lindberg får ej något obehag därför, men jag vill ändå ha reda på saken, om ni än svänger er aldrig så mycket. Det finnes två vittnen som sagt att ni fått kaffe och mat, och ändå tänker ni stå här och ljuga. Nej, ni måste tala sanning.»

Skraddaren måste nu medgifva att han mottagit såväl kaffe som mat emellanåt.

»Ni har också fått ha er lampa brinnande efter visitationen?»

»Ja, när jag haft mycket brådt, har det hänt att den brunnit något längre än vanligt.»

»Hvilken har sedan släckt eder lampa?»

»Det har jag sjelf gjort.»

Förhöret med honom afslutades härmed, och han återfördes till sin cell.

Konstapeln inkallades nu åter.

»Nå, har konstapeln tänkt öfver om han skall bekänna eller ej?» tillfrågades han.

»Jag har ej gjort något ondt och har således ingenting att bekänna eller upplysa. Anklagelsen är falsk, det finnes ej någon som kan bevisa att den är sann.»

»Har således konstapel — st icke begått något brott, har ingenting att bekänna, säger att anklagelsen är osann och således oskyldig — det var märkvärdigt — och likväl har anklagaren både skriftligt och muntligt i konstapelns närvaro intygat att anklagelsens innehåll var sanning, konstapel Rydh har sagt detsamma, skräddaren har äfven erkänt, lampan har brunnit öfver den bestämda tiden — och ändå säger sig konstapeln vara oskyldig. Antingen ni nu vill bekänna eller ej, gör det detsamma, konstapeln har, derpå är jag fullt säker, gjort sig skyldig till brott mot strafflag och instruktion på tre olika sätt. Jag kan ej förstå hur konstapeln nu kan säga att anklagelsen är falsk. Emellertid får ni ej tills vidare tjenstgöra inom fängelset; protokollet måste först till fångvårdsstyrelsen för att granskas och sedan få vi se hur utslaget blir.»

Det dröjde en tid innan utslaget kom, hvarunder konstapeln var försatt ur tjenstgöring och fick ej vistas inom fängelset. Han blef slutligen dömd till 4 månaders suspension, och vid återinträdet i tjensten förminskad lön.

Det var ett hårdt men rättvist straff för den felande konstapeln, ehuru domen efter brottets beskaffenhet var lindrigt.

Hela uniformen fick han
 lemna i förrådet kvar,
 mössan, rocken liksom kappan,
 allt man ifrån honom tar.

Och uti civila kläder
 han mot hemmet sig begaf,
 utan uniform han träder
 ut på lifvets falska haf.

Nu han fick god tid besinna
 att han mycket illa gjort,
 han dermed ej kunde vinna
 hvad han tyckte sig ha bort.

Vi få sedermera höra huru han hade haft det under denna tid.

I stället göra vi ett besök hos N. N. för att se huru han har det efter sin angifvelse och hvad verkan den haft för honom.

Han har ej samma frihet nu som förr. Ehuru upp-
 syningsmannen tyckte att han handlat rättvist då han
 uppenbarade konstapelns brott, befallde han likväl att
 fången skulle hållas innestängd i sin cell till strafftidens
 slut, hvilket äfven efterföljdes. Men han tyckte ändå ej
 tiden var så lång som förr; den ena dagen gick efter
 den andra, och det var därför att han så ofta tiden
 medgaf flitigt läste Guds ord. Det var nog därför att
 han lydt Gud och anmält en orätt sak, som han kände sig
 så nöjd och tillfredsställd. Han tyckte nog att det var
 sorgligt för konstapeln, men han visste äfven att det var
 Guds vilja att det orätta skulle uppdagas och straffas.
 Ja, om du för rättvisans skull måste lida aldrig så myc-
 ket, så måste ändå sanningen segra och du vinner der-
 igenom mycket, om icke här i lifvet, så dock i ett till-
 kommande.

Glömd och förskjuten af alla,
 går jag min ensliga stig,
 Sorger i bröstet svalla,
 lägger blott törne för mig.

Men det skall mig icke hindra,
trofast jag går framåt,
Jesus kan sorgerna lindra,
trösta från jemmer, gråt.

Nog känns det tråkigt i världen
bort från vännerna gå,
men — lemna synden och flärden,
och mottag Jesus så.

Du världen aldrig skall sakna
den stund du detta gör;
när själen en gång får vakna,
den dig till frihet för.

Ty märk väl, kort är ju tiden,
du här på jorden har,
dagen så snart är förliden,
himplens sällhet är qvar!

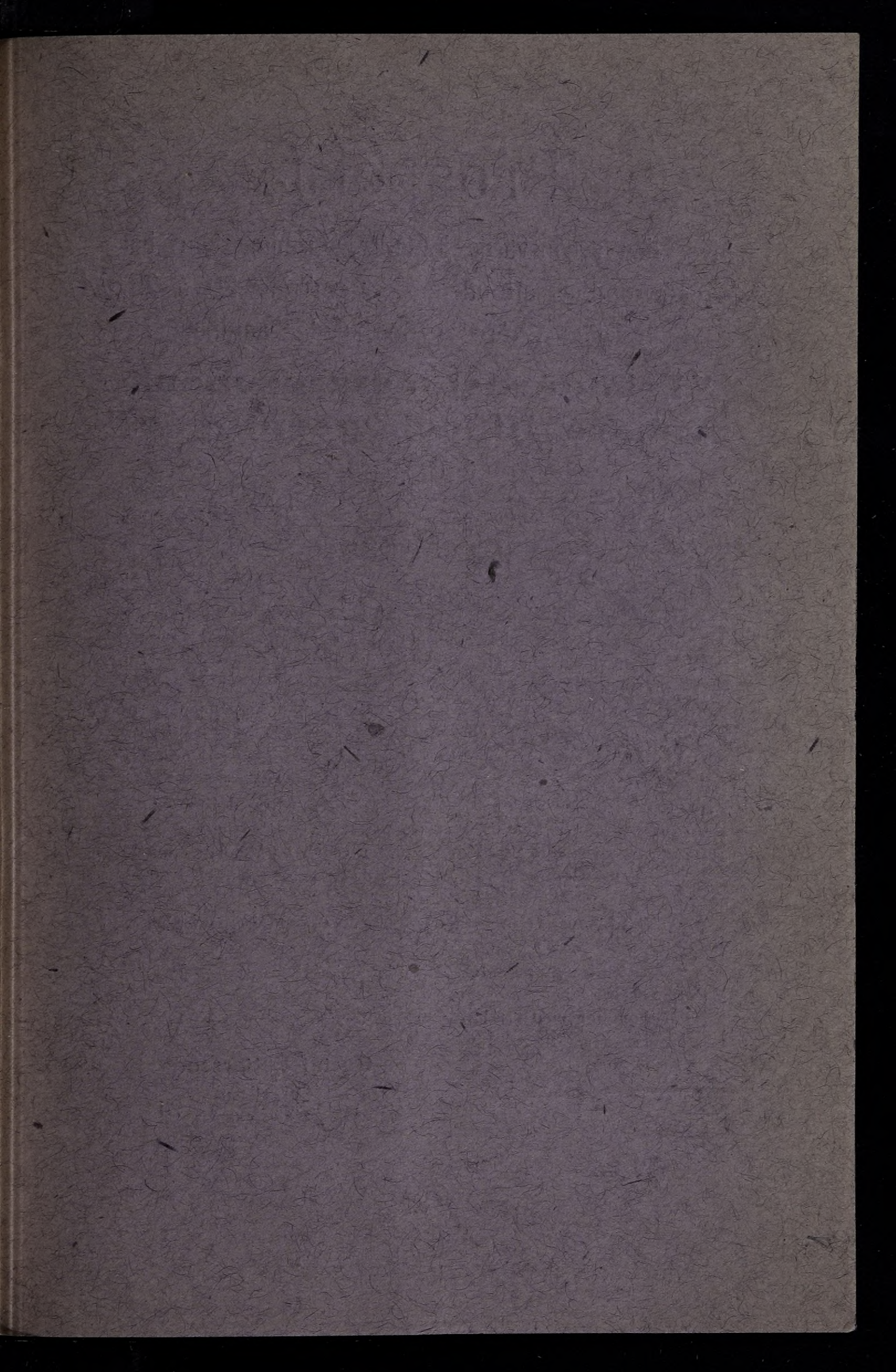
Dagarne förflöto således för N. N. i ensamhet, men han var dock ej ensam, ty Gud var hans sällskap i cellen. Många trefliga stunder hade han vid predikantens besök, ty då talades många tröstens ord, och han lefde den återstående tiden i full förtröstan på sin Gud, och han visste äfven att Gud skulle vara med honom äfven efter hans frigifvande.

I stället för den suspenderade konstapeln kom det en annan från Stockholm; det var en bra karl, en troende man, som lefde i umgänge med Gud. Det var glädjande för honom att höra, att det fanns en fånge, som lemnat sitt hjärta till Gud.

Men denne man trufdes ej i Eskilstuna utan han återtog sin förra plats, men under den tid han var i Eskilstuna, var han omtyckt såväl af direktören som af alla andra.

Men nu komma vi till en sorglig berättelse.

Direktören, som under de senare åren hade varit mycket sjuklig, blef under den sista tiden mycket sämre och måste intaga sängen. Han uppstod icke mer derifrån utan afled kort derefter.

Prospekt

öfver den rysansvärda lefnadsbeskrifning som härmed kommer att utlemnas i omkring 20 à 25 16-sidiga 12-öres häften, under namnet

”Trädgårdsmästaresonens rysbara lif och gerningar.”

Detta arbete kommer förvisso utan tvifvel att blifva ovanligt omtyckt, därför att författaren skrifer så tydligt och klart samt redogör från det ena till det andra, så att allmänheten lätt förstår innehållet.

Författaren redogör i föreliggande arbete om en man, som är honom personligen bekant från hans åttonde till och med tjugonionde år, huru han i allahanda grofva laster och brott under denna tid lefvat. Redan som barn började han föra ett mycket tygellöst lif, tills han slutligen blef en afsky för alla.

Det omtalas här, huru denne man arbetat än på den ena, än på den andra platsen, varit utsatt för många svårigheter, slagsmål och blodiga uppträden, sjukhus, inrättning, stölder vid olika tillfällen, häktad, rymd men åter fasttagen, hans lif i fängelset i Eskilstuna och huru han der blir troende, upptäcker en hemlighet som han anmäler, samt huru han lefver efter sitt frigifvande, fängelsepastorns gripande predikan på juldagen och huru den verkade på fångarne.

Dessutom kommer att införas i detta arbete omkring 200 poetiska verser, af författaren sjelf diktade.

Till sist införes en berättelse om en fallen qvinna under åren 1882—83, äfven den mycket gripande.

Arbetet hvilat på religiös grund, och således passande i såväl rika som fattiga hem.

Utkommer med ett häfte hvarje vecka.

Helsingborg 1897.

Gustaf Pettersson.

Författare.

Fågelsångsgatan N:o 21, 2 tr. t. v.

Häftet 5.

Pris: 12 öre.

Trädgårdsmästaresonens

rysbara

Lif och Gerningar.

Författad

af

Gustaf Pettersson.

Helsingborg 1897.

Schmidts Boktryckeri-Aktiebolags tryckeri.

THE IS

2-10-11

THE GREAT

THE

THE

THE

Det var en verklig sorg, icke allenast för den efterlemnade enkan, utan äfven bland allmänheten och icke minst för fångarna, ty han var rättvis, ordningsfull och samvetsgrann.

Han var, innan han blef fängelsedirektör, i krigstjänst, men äfven der var han omtyckt för sin fasta karaktär och vann många vänner som nu saknade honom.

Naturligtvis kom nu en ny direktör i stället, ehuru blott för en kort tid tillförordnad. Under hans tid fick den förut omtalade konstapel — st återtaga sin befattning, ehuru den ej blef långvarig. Orsaken dertill var att han bedref otukt med en qvinlig fånge, som blifvit häktad, troligen för sedlighetsbrott. Han gick, då han hade sin nattvakt, in i hennes cell, och en natt såg den nye direktören det sjelf — förut var det ej bevisligt — och qvinnan måste äfven tillstå att så varit förhållandet en längre tid. Hon nekade visserligen till en början, men hade sedan låtit öfvertala sig af honom, emedan hon derigenom i flera afseenden erhöll det bättre, utan att hon tänkte öfver följderna. Icke heller konstapeln tänkte på att han var gift och hade en präktig hustru och flera barn, och att han innehade en sådan plats att hedern bort förbjuda honom dylikt. Orsaken till alla hans o seder var en följd af rusdryckerna.

Huru många tusen menniskor i vårt land sucka ej inom fängelsemurar därför att de låtit dyckenskapsfienden besegra sig.

Det skulle ej behöfvas så många fängelser, hospital, fattigvårds- och andra inrättningar; det skulle ej finnas så många tusende sörjande qvinnor som lida nöd och elände, pröfningar och strider; det skulle icke finnas så stor mängd fattiga, frysande, trasiga små späda barn som sucka efter bröd — om rusdryckerna ej funnes till annat än som medicin på apoteken. Huru många hem ha ej sköflats genom mannens superi? Huru många tusen själar sucka ej under denna förbannelsens ok utan att kunna bryta dess fjettrar, samt gå med fulla steg en evig osa-

lighet till mötes? Och huru rysansvärda synas ej orden: »dömd till döden» som man emellanåt får se i tidningarna? Mannen har fått gå till schavotten, och efterlemnadt en af gråt och sorg kanske sinnesrubbad hustru som måste intagas på hospital, borttryckt från sina små barn, hennes bästa klenoder, för att inom dessa dystra murar kanske sluta sitt lif i vansinnets natt.

O, huru förfärlig dryckenskapen är, der den får herska! Maken ryckes från sin maka, sonen från sina föräldrar, bröder från hvarandra, moder från sina små, vänner, som svurit hvarandra trohet och heliga löften, och äfven i många andra fall utöfvar dryckenskapen sin förbannelse.

Om någon af eder, mina läsare, inträdt på dryckenskapens väg, så öfvergif den medan det är tid, innan det blir försent att slita dess garn och sönderhugga dess fjettrar, så att du kan slippa att gå en förtidig graf till mötes med ousägliga qval och lidande, förstörd till kropp och själ. I sen ju att denna dryck medför blott sorg och elände, och I veten ju, att från alla håll och kanter inom vårt fädernesland höres en allmän veklagan och rop på att de skola bort. Kommen därför till oss och ställen eder i våra led, så blifva vi starka nog, och till slut spränga vi oss fram till målet. Må vi därför med dem som arbeta för nykterhetssaken, utropa: ned med rusdryckerna! Ned med brännerierna! Vi vilja ej längre hafva vårt förstånd förmörkadt och förvilladt, utan nu skola Sveas söner och döttrar vara vakande, med friskt blod i sina ådror, och stå på post emot vår värsta fiende, dryckenskapen. Den skall utrotas och dödas, så att våra söner och döttrar åter kunna bli fria från det tråldomsok, hvarvid de nu äro bundna. Och äfven det efterkommande släktet blir totalt förstördt, blott därför, att de af deras förfäder ärft det förstörande giftet och begärelsen dertill. Kanske också att mången från sin födelse medfört från sin fader eller moder som arf en tärande sjukdom, orsakadt af detta gift. Många andra sjukdomar

kunna äfven barnen få ärfva redan i moderlifvet och igenom hela sitt lif få draga sig fram med en sjuk och på många sätt tilltygad kropp, såsom dålig hörsel, skygg blick och dåsigt humör m. m., som i flesta fall är en följd af rusdryckerna. Och huru mången ung man ser icke vid 20—30 års ålder ut som om han redan hunnit 40—50 år, blott för det han så mycket begagnat det frätande giftet som vanstält hans utseende, borttagit hans ungdoms hy och beröfvat honom de bästa krafterna.

Öfverge därför den förrädiska drycken. Sluta upp med att bära dina pengar på krogar och källare; hjälp i stället till att lindra det myckna lidandet som detta onda framkallar; hjälp i stället af alla krafter dem, som söka få bort det. Spar dina pengar till det som bättre är, och blif en förståndig man, du har länge nog gått under förbannelsens ok. Du har kanske mången gång, den ena dagen efter den andra arbetat så svettøn droppat från din panna, och när du därför fått din betalning, har kanske det mesta gått på krogen. Så har det kanske gått länge, och hur tror du att din kropp skall bli, om du fortsätter härmed än längre. Krafterna börja att aftaga, just därför att du icke gifver din kropp den näring som den af dig fordrar. De försvinna allt mer och mer och du kommer till sist att gå som en skugga utan en vänlig blick eller vink att inträda i något hem för att erhålla en måltid i sällskap med familjen. Nej, kallar någon på dig då du fallit så djupt, så är det en sådan som är i lika ställning som du, och detta erinrar dig ännu mera om den usla ställning hvori du råkat. Du liknar en öfvergifven hamn, der förr var säkra fästen för den sjöfarande, men som under tidernas lopp mer och mer förfallit, och därför aldrig mer kan besökas af något fartyg. Som sagdt, hamnen liknar en af dryckenskapen förstörd man; ty innan dryckenskapen fick makt med honom, hade han krafter och vilja att med trohet sköta hvad han åtagit sig, han var aktad, hyllad, älskad och vänligt bemött af alla menniskor, och då hade han glädje af sitt

lif. Men när dryckenskapen började att få makt öfver honom mistade han så småningom aktningen och förtroendet, blef utslappad och liknöjd om sig sjelf, och vän-skapskretsen minskades mer och mer, till dess ingen enda återstod.

På liknande sätt gick det med konstapeln i Eskilstuna häkte, som för sitt ogudaktiga lif blef afsatt från sin tjenst, ehuru han skött den i många år, och han nära nog var pensionsmessig, men likväl fick lemna alltsammans. Han hade sedan ingenting annat att göra än att på torget sälja grönsaker, för att förtjena några öre. Det var således en stor förlust för honom, detta ombyte, men det var rättvist att han fick sluta, då han icke kunde sköta sig. Så går det också förr eller senare för hvar och en som ej kan motstå rusdrycksbegäret.

O, min vän, det är förfärligt,
vandra i ett sådant lif,
finna dylikt så begärligt, —
supa, slåss och vådligt kif.

Slit det ok du ej bör bära,
och försök att bli en man;
lef se'n nyktert, sup ej mera,
lyckligt då du lefva kan.

Du skall sedan bättre blifva,
ingen skall fördöma dig,
du som nykter dig skall skrifva
och bli kvar på dygdens stig.

Jag ville nog skrifva mer i detta ämne, men utrym-
met tillåter det icke, hvarför vi återgå till fången N. N.

Det nalkas nu mot strafftidens slut och han befin-
ner sig i samma ställning som då vi lemnade honom.
Under de snart tillryggalagda två åren, har det nog för
honom varit många mörka och besvärliga stunder, åtmin-
stone i början af strafftiden, innan han lemnade sig i
Guds hand. Jag är viss derom, att han ofta tänkte på
huru han skulle härda ut de två långa åren; men

de gingo ganska fort och nu återstod blott en månad af den besvärliga tiden.

Hvad nytta hafva dessa tvenne år medfört för honom? Jo, den förhoppningen, att när han nu blir fri, han icke åter kommer att föra ett sådant lif som förr. Han har nu en annan lust, den, att behaga Gud, lyda hans bud och rätta sig efter hans vilja. Så förändrad har han blifvit under dessa två åren; det hårda hjertat hade mjuknat och de onda lustarna försvunnit när Gud i sin ensamhet fick tala med honom genom sitt heliga ord och deri säga honom hur illa han gjort, och hvad följden efter döden blifvit, om han ej ändrat sig medan han lefde. Han blef äfven undervisad hvar räddningen fanns, och hur han skulle få den. Han lyssnade till allt detta, och mottog derigenom ett nytt lif, ehuru med mycken svårighet, kamp och nöd. Derför sjöng han af glädje ungefär så här:

Jag såg för mig både afgrund och död,
men i ordet jag hemtade mod.
Och Herren mig lindra ifrån all nöd —
Jag blef tvagen uti Jesu blod.

Derför, att han lät två sig i Jesu blod, så blef ej heller den sista tiden i fängelset så lång som den föregående. Snart är fängelsetiden slut — han är fri, och på samma gång äfven fri från de gamla synderna, som han hade med sig till fängelset, ända från sin ungdom; alla har Jesus borttagit. Han har glömt den långa tiden, 730 dagar och nätter — en dyster tid i ensamheten.

En glädjande underrättelse erhöll han straxt före sin frigifning af predikanten. Denne hade nemligen anskaffat plats åt honom hos en mycket bekant troende vän. Predikanten var nemligen rädd för, att när fången blef fri och utan plats, skulle han åter förfalla i synd och brott, och för att detta ej skulle ske, beslöt predikanten att hjälpa honom. Han omtalade för sin vän fångens hela syndfulla lefnad, men att han nu blifvit en ny

menniska och en troende kristen och att det ej vore farligt att taga honom i arbete. Det var verkligen en glädjande underrättelse för fången, att han åter skulle blifva upptagen bland människor, som han ej utan stora svårigheter annars kunnat blifva. Han var af hjertat tacksam mot predikanten, som nu tvenne gånger hjälpt honom. Första gången då han visade honom vägen till frälsning och fann den, och nu då han skaffat honom plats, två för fången ovärderliga tjänster. Han skulle först luttras här på jorden för att blifva passande för himmelen, dit han en gång skulle få flytta och träffa sin rätte husbonde ansigte mot ansigte samt der få mottaga den stora lönen för han tjente honom troget här på jorden.

Det låter underligt, men det är ändå sanning, att N. N. i fängelset fostrades både för det himmelska och det jordiska kallet.

Någon frågar kanhända hur han i fängelset kunde blifva passande både för himmelen och jorden. Jo, när en människa lemnar sig i Guds armar, och han får handtera henne som han vill, omskapar han henne så att hon för en tid kan vistas på jorden och lefva ett honom behagligt lif. När N. N. kom i fängelset passade han icke för hvarken himmel eller jord, men under sin vistelse der hade han luttrats så att han blifvit passande för himlen, så väl som för jorden.

När predikanten omtalade för honom platsen han anskaffat, så gaf han honom äfven förmaningar på samma gång samt bad honom att icke glömma bibeln, utan läsa när tillfälle gafs, om också blott en vers, och noga begrundas densamma. Det vore för honom det mest nyttiga och han skulle dervid finna många saker som förut varit för honom och hans hjerta fördolda. »Kom ihåg», yttrade han bland annat, »att det kostade Gud mycket arbete, innan han fick dig att medgifva att du var en stor syndare och kunde mottaga hans nåd och frid. Gå nu aldrig bort ifrån Gud! Kom ihåg dessa ord och att du fått dem i Eskilstuna fängelse af din lärare som all-

tid velat ditt bästa. Och det skall utgöra min glädje att höra omtalas det du står fast vid Gud och lefver med honom. Den lönen vill jag ha för mitt arbete, och det är nog för mig.»

N. N. blef mer och mer omtyckt inom fängelset af alla och icke minst af den nye direktören, hvilken lät honom borsta sina skodon och kläder, hvilket han gjorde till full belåtenhet. Allt hvad han för öfrigt uträttade skedde med stor omsorg och noggrannhet, och därför var han så omtyckt.

Det brukar nog icke kännas saknad efter en fånge när han utträder ur fängelset, men så torde det nog ske när N. N. utgår, dels därför att han varit der så länge men dock förnämligast därför, att han alltid varit så glad, nöjd och stilla; tillika hade alla inom fängelset hört hur han bedt Gud för sig sjelf, sina medfångar och för hela personalen i fängelset, att Gud måtte förbarma sig öfver dem och gifva dem sin nåd. Han önskade så innerligen att någon mer skulle blifva så till sinnes som han sjelf var, och bad Gud att rädda någon af sina medfångar och visa dem vägen på hvilken de skola finna honom. Han ville så gerna se dem frälsta, lyckliga och nöjda med den lott Gud gifver dem här på jorden, och lefva ett ädelt lif i förbidan på att Herren en gång skall komma och hemta de sina upp till sig i himmelen. Jesus har i sitt ord gifvit oss dessa löften, då han säger till sin fader: »Jag vill, att der jag är skola ock de vara, som du mig gifvit hafver». Dessa ord gälla för alla från synden genom Jesum befriade menniskor. De gälla för mig, dig, för alla, höga och låga, fattiga och rika, fångar och fria, alla ha samma rättighet. Och ingen kan komma till Fadren utan genom Sonen.

Ja, det är glädjande att redan här på jorden vara ett Guds barn, men tänk, huru mycket större glädje blir det icke sedan. Jag säger med sångaren: »Tryggare kan ingen vara, än Guds lilla barnaskara, stjernan ej på himlafästet, fågeln ej i kända nästet o. s. v.»

Nu hade fången hunnit till sista söndagen af sitt vistande i fängelset, och kanske sista gången han fick höra predikanten tala. Han predikade den dagen om den otogne gårdsfogden, och här i fängelset hade pastorn nog många otrogna, om de också icke voro gårdsfogdar. Sådana otrogna gårdsfogdar som predikotexten här menar, otrogna i det som hör Guds rike till, funnos många. Predikotexten om den otogne jordiske gårdsfogden är dock endast en liknelse, för att vi bättre skola kunna fatta och förstå, hvad det otrogna verkligen är.

Jesu mening är den, att alla menniskor äro otrogna gårdsfogdar. Vi äro alla hitsatta på jorden att bruka och sköta hvar och en det kall hvare han blifvit satt, och hvarför han en gång får göra räkenskap för inför vår Herre. Den, som varit trogen sin Herre, mötes af honom på räkenskapsdagen med de orden: du, min trogne tjenare, gack in i min härlighet, jag vill sätta dig öfver mycket. Men till de otrogna: du onda och skalkaktiga tjenare, gå genast bort härifrån, du duger icke att vara min fogde, du har förstört och förskingrat det du fick om hand, gå bort, jag vill aldrig se dig mera. Predikanten sade att fångarne äfven voro fogdar, men otrogna sådana och därför blef dem fögderiet frantaget och de kastade i fängelse. Han sade äfven till dem, att om de icke nu med sann bot och bättring fly till Jesus, skulle de gå bort i ett fängelse, som var ännu värre, der det är mycket hårdare straff, svårare pina, mörka cellar, brinna i eld och ätas af maskar. Och hvad beträffar straffet för en fånge enligt verldslig lag, är ju detta blott för ett eller flera år, dock högst lifstid, men inför den högstes domstol der räknas inga år, här är evighets-straffet både det högsta och det minsta, således, om öfverträdelsen är stor eller liten — straffet blir alltid lika stort. Och någon annan domstol finnes ej heller att appellera till; som domen der utfaller, blir den fastställd för evigheten. Akten eder, dyra vänner, för att inför den domstolen dömas till evighets-straff. Vid en verldslig domstol kan

man öfverklaga domen och möjligen erhålla ett mildare straff, men inför Kristi domstol sker ej sådant, der fastställes domen genast och den står fast i evighet.

Rysansvärda ord: intet slut på straffet, utan i evigheters evighet skall det räcka — ingen kommer derifrån! Blott evig fördömelse, evigt straff och evigt lidande. Och det ådrager du dig sjelf, derigenom att du ej vill böja dig nu, när det finns både nåd och förlåtelse, som dagligen bjudes dig. Ja, min vän, kom ihåg att i dag hör du den manande och förmanande rösten, men jag kan ej säga dig om det är i dag som du hör den sista predikan eller om du får höra Guds ord flera gånger förkunnas. Hvarken du eller jag vet, när det behagar Herren att kalla oss härifrån. Men det veta vi säkert, att en gång skall Herren sända sin dödsängel för att här göra vår vandring slut, utsläcka vår lekamliga lifsgnista och vår kropp skall nedläggas i jordens tysta sköte, Då först blir det inför Kristi domstol frågan om, huru vi hafva lefvat här i verlden. Har då vår själ dragits mot det himmelska är allt bra, då blir det som aposteln Paulus säger: det jag vill göra, det gör jag icke, men det jag icke vill, det gör jag ofta.

Vi hafva i bibeln läst berättelsen om Paulus, då han, på väg till Damaskus för att förgöra de kristna derstädes, fick höra Guds röst: Saul, Saul, hvi förföljer du mig! Dig är svårt att spjerna mot udden, Kristi lära var som vi veta, hatad af Judafolket, likaså de som bekände den, och af denna orsak hade presterna och de äldsta af folket gifvit Paulus skriftlig fullmakt att förgöra alla, som icke afsade sig denna lära, ty de lärde af Judarne sade, att om den nya läran fritt skulle få predikas, hvar som helst, så skulle det skada de judiska presterskapets falska lära, ty den var uteslutande riktad på de inflytande rika offren. Presterna erhöllo naturligtvis genom dem stora rikedomar och därför sökte de också att på alla sätt hålla folket i okunnighet. Nu mera, sedan Kristus gaf sitt lif för människoslägtet, behöfvas inga sådana offer.

Och att Guds ord äro sanna och vissa, derpå behöfva vi icke tvifla, ty hvad Gud lofvat det håller han ock visserligen. Det har förut i detta arbete, visats samma ord, men jag vill äfven nu påminna derom, de äro dyrbara och värda att ihågkommas. Gud säger så här:

**Himmel och jord skola förgås, men mina ord
förblifva evinnerligen.**

Som förut är nämndt blef Paulus på vägen till Damaskus hejdad af Guds varnande ord, och det var äfven vid detta tillfälle han erhöll namnet Paulus — hans namn var förut Saul — men efter den stunden var han en ny människa, bar ett nytt namn, fick andra tankar, annat sinne och ny vilja. Nu bortkastade han den judiska fullmakten, nu längtade han i stället efter att få sammanträffa just med dessa Guds barn som han ämnat förfölja, för att af dem få mottaga mera af Guds dyrbara sanningar, blifva mera lärd i Guds skola. Vi veta äfven att han hela sitt lif blef trogen mot sin Gud, ehuru han mången gång var utsatt för stora faror och svårigheter, blef för mången en tröst och hjälp, visat både dig och mig hvilken väg vi skola gå för att blifva lyckliga, heliga och saliga, beder oss att stå fasta i den rätta tron, att vi skola pröfva andarna om de äro af Gud eller ej, så att vi ej bli förledda och gå miste om det himmelska arvet. Blifva vi, som han, trogna till sista stund, så få vi en gång efter döden sammanträffa med Paulus och alla trogna som gått före honom.

**Var trogen intill döden, säger Jesus, så skall jag gifva
dig lifvets oförvanskliga krona.**

Sådana offer, som Paulus lemnade, äro de, som behaga Herren Gud, men inga offer af djur. I bibeln heter det: Offren som betydde och förebildade försoningen, skulle upphöra, de behöfdes ej mer, ty han, som sjelf var försoningsoffret för våra synder var kommen, Jesus Kristus, som offrade sig sjelf för mig, för dig, ja,

för alla människor som vilja till himmelen. Man kan visserligen ega en jordisk vän, som man sätter stort förtroende till, som man kan tala med om hvad som helst, såväl i sorg som glädje, och man tycker sig då liksom lättare. Så går det omvexlande här i lifvet, den ena vännen måste vara den andra till hjälp, men du får ha hvilken jordisk vän som helst, Jesus är ändå den bästa vännen, han som gick i döden för dig så att du skulle slippa den eviga döden. Du vet hvilka förfärliga lidanden han fick utstå för att vi, arma människor, skulle räddas och frälsas, det var afsigten med hans lidanden som han frivilligt åtog sig. Han hade ju ej behöft detta för sin egen person, men han såg vår nöd, vårt elände och förderf, han såg att vi alla skulle gå förlorade, om ej någon räddning gjordes, och det var öfver oss han ömkade sig, när han, på vägen till Golgata, sade till Jerusalems söner och döttrar: »Gråten icke öfver mig, utan öfver eder sjelfva och öfver edra barn.»

En sådan vän var Jesus, och lika kärleksfull är han ännu. Den, som gjort bekantskap med honom, lärt sig känna och erfara honom i sitt hjerta, den vet huru det är att hafva honom till vän, ty han är en vän som aldrig sviker, ordfast och trofast. Han vill hjälpa hvar och en att bli rik på de himmelska skatterna, skatter, som räcka till i evighet. Här på jorden får du nog också hvad du för ditt lif behöfver, och du kan därför sjunga så här:

På jorden har jag hvad jag behöfver,
Och himlaarfvet blir ändå öfver.

Haleluja!

Derför måste man medgifva att Jesu vänskap öfvergår all jordisk. Man kan nog finna vänner här på jorden som, om möjligt räcka oss en hjälpsam hand, men kunna de draga någom vinst eller nytta för sig sjelfva af den hjälp de lemna, passa de nog på. Om du af en vän lånar en summa penningar som du behöfver för din affär, på en månad, och när den är slut, har du ej, som du

tänkte dig, fått in så mycket, utan det kan dröja några dagar öfver. Men när månaden är slut då vill din vän ha igen sina pengar, och om du ej med detsamma kan liquidera, så kan det hända att vänskapen flyr sin kos, blott därför, att betalning ej på bestämd tid kunde ske. Och många andra saker vittna om, att svek ofta bland de jordiska vännerna eger rum, men — Jesus, han sviker aldrig hvarken i lif eller död. Derfor tag honom till din vän, han förstår dig så bra, han utarmar dig icke, han fordrar icke mera af dig än du har, han vill ditt bästa och hjälper dig i allt, utan någon sin förtjenst.

Han derföre till dig säger:
 kom till mig, så blir du rik,
 rik på de dygder, jag eger,
 att du skall blifva mig lik,
 Hela ditt skuldregister,
 skall jag betala för dig,
 om du nu, med dina brister,
 blott vill komma fram till mig.

Och sedan skall jag dig skänka
 ett arf, oförgänligt, stort,
 som du ej kunnat dig tänka,
 ej uti verldshvimlet spordt.
 Men nu, när till vän du får mig,
 och upp till mig blickar då,
 så ser du hvad godt jag gjort dig,
 hvad rikedom du skall få.

Predikanten har nu gifvit fången sin afskedsönskan, att han ville stå fast vid de löften, som han lofvat att hålla. Ty, när han i fängelset begick nattvarden, lofvade han bot och bättring för hela sitt återstående lif, och det tycktes som han tog saken på allvar och trodde hvad orden innehöllo; han hade också sedan dess visat sig som en annan människa mot hvad han förut var, och det var detta predikanten ville att han skulle bibehålla efter frigifningen ur fängelset.

Predikanten yttrade vidare till honom:

»Nu vet du, att du snart utträder ur detta fängelse och blir åter fri. Du har nu i två år varit fånge här, och därför beder jag dig, på Kristi vägnar: glöm aldrig att du varit sådan. Glöm aldrig bort hvad synd och död är för den, som så handlar, som du förr gjorde, och för all del, glöm ej bort Gud, håll dig alltid flitigt till Guds ord, försumma ej bönen, ty då är du snart åter inne på samma bana igen som du var innan du kom hit.

Du vet hvilka följder det medför för den eller dem, som öfverträda lagarne, de äro stränga, men dock rättvisa, och böra därför hållas af en och hvar. När du nu kommer till ditt nya hem der du fått arbete, så haf ögonen öppna, var alltid på din vakt såväl under arbetet som på din fritid. Var försiktig bland dina kamrater, ty det kan nog hända, att någon säger till dig att du varit fånge. Men om så skulle inträffa, så skjut ej skulden ifrån dig utan svara i stället: »Ja, jag har varit fånge och öfverträdt lagen, men under fängelsetiden har jag lärt mig att älska Gud och tro hans ord, och vill äfven hädanefter lyda hans bud och befallningar.» Så skall du svara, om du vet dig vara ett Guds barn, och då behöfver du ej förneka sanningen. Om du så gör vinner du människors aktning och blifver en nyttig arbetare för dig sjelf och andra.

Om du således vill vara en riktig människa, kan du icke lefva på annat sätt när du blifvit fri, än i stilla och ödmjuk undergifvenhet, om ock någon skulle komma att förebrå dig, ty du har felat, och den som detta har, måste bära straffet, och derefter kämpa sig fram steg för steg, mången gång utan att blifva vinnare, men med Gud till hjälpare och ledsagare skall man det dock till sist. Derför råder jag dig nu, när du blir fri: håll dig flitigt till bönen, helga sabbaten, håll lagen, som Gud har gifvit dig genom sitt ord. Lyd Gud, och sådana människor som vandra efter hans bud och hålla sanningen af hvad han har oss gifvit. Sök sådana sällskap der det kan vara uppbyggligt för dig och nyttigt för din själ, men

undfly sådana sällskap, som icke vill höra talas om Gud eller himmel, utan lefva utan Gud hela sitt lif och går döden till mötes med en ofrälst själ.

Kom ihåg mina ord, dyre vän, och lägg dem på hjertat och låt Guds ord alltid leda dig och visa dig vägen du skall gå, ty om du det gör skall det gå dig väl, och du skall med lätthet öfvervinna alla motgångar, faror och svårigheter.

Jag vill nu, innan vi skiljas åt, nedkalla Guds välsignelse öfver dig, så att du deraf har nytta, när du kommer härifrån.

Till sist gifver jag dig ett ord, lånadt ur bibeln, som en af våra föregångare uttalade, när han af Gud blef fråntagen sina jordiska egodelar: "Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn". Vid ett annat tillfälle sade han: "Jag vet, att min förlossare lefver."

Kan äfven du säga sådana ord ur djupet af ditt hjerta, då är du en lycklig man, och kommer att efter jordlifvets slut sammanträffa med denne man, hvars namn var Job.

Job, han var en lycklig man,
trodde fullt och fast Guds ord,
För du sådant lif som han,
blir du lycklig här på jord.

Ja, min käre vän, nu äro våra gemensamma stunder slutade, nu står det allena i Guds hand, om vi komma att träffas mera här på jorden, men klart och tydligt vet jag, att jag gjort för dig hvad jag kunnat. Jag har visat dig till Kristus, och du har, efter hvad du sjelf säger, äfven funnit honom. Derfor vill jag endast säga dig: förlora aldrig denna skatt, som du med så stor möda har funnit. Och om du nu hädanefter håller dig stadigt till honom, så hoppas jag, att vårt möte en annan gång, skall blifva på ett mycket angenämare ställe, än detta. Akta din själ för besmittelse och var din Gud trogen, ty han älskar dig; Jesu blod har runnit för dig, och i

hans sår har du läkedom. Om du glömmet mig, så glöm
ej de ord jag sagt dig i Herrans namn.

Farväl, farväl, dyra själ! *Farväl!*

* * *

När en fånge slutar sin strafftid och kommer i
ett älskadt hem, så borde han af hela sitt hjerta bedja
de orden:

Du gaf mig, Gud, af ditt öfverflöd,
ett älskadt hem och ett dagligt bröd,
frid, helsa, glädje och helga orden.
Jag beder nu för all sorg på jorden:

För de olyckliga, utan tal,
för dem, som qvida af hungerns qual,
för dem, som frysa i vinternatten,
för dem, som drunkna i stormigt vatten.

För dem, som smäkta i öknens sand,
för dem, som flykta för eld och brand,
för dem, som vandra vid tiggars tafvar,
för dem, som gråta på kära grafvar.

För alla sjuka i sömnlös qväll,
för alla fångar i jern och cell,
för alla landsflyktiga, de fördrifna,
de faderlösa, de öfvergifna.

För de vansinnigas mörka natt,
för dem, som mist sina ögons skatt,
för alla lytta, för dem, en tunga
du nekat. Gud, att ditt lof besjunga.

För dem, som sörja sitt fosterland,
för slafven, under sin bödels hand,
för de förtryckta, de skuldlöst dömda,
för de förskjutna och de förglömda.

För dem, som dig, Herre Jesu Krist,
har aldrig känt, eller tidigt mist,
för alla sorgsna, för alla arma,
Gud, öfver dem dig i nåd förbarma!

Amen.

Om en fånge, eller hvilken menniska som helst, med ett uppriktigt hjerta beder till Gud en sådan bön som denna, icke endast med munnen, utan af hjertat och i kärlek till Gud och sina medmenniskor, den är, efter hvad jag tror, ganska nära Gud.

Men innan han kommit så långt och så nära Herren, har han nog fått utstå mången både andlig och lekamlig sorg och nöd, kamp och strid, som äfven sedan kan komma. Men förhållandet är: är du ett Guds barn, och får din näring af Herren, så var öfvertygad om, att du icke alltid får äta af de välsmakande och söta örterna, utan stundom andra bittra saker, som du tycker icke vara nyttiga. Men den himmelske läkaren kan bota sådana sjukdomar som ingen jordisk läkare, hur skicklig han än må vara, kan bota.

Mot den fattiga äro läkarne dock i allmänhet ej så noga, den rike har försteget, han har pengar att betala med. Så är förhållandet, och jag tror, att du, min läsare, om du är fattig, har erfårit eller sett detsamma, och är du rik, måste du likväl medge rättvisan häri, men den himmelske läkaren fäster ej någon skillnad vid person, antingen han är fattig eller rik, och han är villig och kan hjälpa hvad sjukdom man än har.

Man får ofta höra att en person är obotligt sjuk och att läkarne uppgifvit allt hopp om hans tillfrisknande, men "menniskan spår och Gud rår", säger ett sant ordspråk, men jag har sett personer, som läkare förklarat lifdömda, dock så småningom och slutligen fullkomligt tillfrisknat, och åter upptagit sitt arbete. Läkarne kunde ej hjälpa, men den himmelske läkaren gjorde det. Han tog sjelf patienterna om hand och gaf dem sådan medicin som fördref sjukdomen och återskänkte kroppen krafter. Så händer det stundom att den himmelske läkaren gör för att visa, att det är han som har makten och som vill och kan hjälpa, ehuru det kan synas omöjligt för våra ögon. Men hvad som för oss synes omöjligt, är möjligt för Gud.

Prospekt

Öfver den Gammalmodiga församlingens församling
med förordning af församlingens församling
i den 12-års period under år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Utgitt af församlingens församling
i år 1812

Prospekt

öfver den rysansvärda lefnadsbeskrifning som härmed kommer att utlemnas i omkring 20 à 25 16-sidiga 12-öres häften, under namnet

"Trädgårdsmästaresonens rysbara lif och gerningar."

Detta arbete kommer förvisso utan tvifvel att blifva ovanligt omtyckt, därför att författaren skrifver så tydligt och klart samt redogör från det ena till det andra, så att allmänheten lätt förstår innehållet.

Författaren redogör i föreliggande arbete om en man, som är honom personligen bekant från hans åttonde till och med tjugonionde år, huru han i allahanda grofva laster och brott under denna tid lefvat. Redan som barn började han föra ett mycket tygellöst lif, tills han slutligen blef en afsky för alla.

Det omtalas här, huru denne man arbetat än på den ena, än på den andra platsen, varit utsatt för många svårigheter, slagsmål och blodiga uppträden, sjukhus, inrättning, stölder vid olika tillfällen, häktad, rymd men åter fasttagen, hans lif i fängelset i Eskilstuna och huru han der blir troende, upptäcker en hemlighet som han anmäler, samt huru han lefver efter sitt frigifvande, fängelsepastorns gripande predikan på juldagen och huru den verkade på fångarne.

Dessutom kommer att införas i detta arbete omkring 200 poetiska verser, af författaren sjelf diktade.

Till sist införas en berättelse om en fallen qvinna under åren 1882—83, äfven den mycket gripande.

Arbetet hvilar på religiös grund, och således passande i såväl rika som fattiga hem.

Utkommer med ett häfte hvarje vecka.

Helsingborg 1897.

Gustaf Pettersson.

Författare.

Fågelsångsgatan N:o 21, 2 tr. t. v.

